राष्ट्रिय साप्ताहिक
जनजिब्रो
Janajibro National Weekly

सत्य समाचार, तथ्यमा आधारित विश्लेषण
सन्तुलित विचार, मर्यादित भाषाशैली
स्वस्थ मनोरञ्चन, शिष्टाचारयुक्त प्रस्तुति
खोजपूर्ण र ज्ञाबर्द्धक सामग्रीका लागि
newskoseli.com
सबैतिरबाट, सबैका लागि

वर्ष– २५, अङ्क– ७, भदौ २० गते शुक्रबार, २०७६ (06 September, 2019) www.janajibro.com मूल्य रू. १०।–

'अब देशले राजनीतिक अस्थिरता थाम्न सक्दैन'

काठमाडौं । नेपाललाई विकासको नयाँ युगतर्फ लैजानु पर्ने समय आएकासत्ताधारी नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (नेकपा) का अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल (प्रचण्ड) ले बताएका छन् ।

चितवनस्थित भरतपुर महानगरपालिकामा आयोजित एक अन्तरक्रिया कार्यक्रममा बोल्दै अध्यक्ष प्रचण्डले जनताले छिटो भन्दा छिटो विकासको चाहेकाले जनतामा बेचैनी बढेर विश्लेषण गरे । पूर्वप्रधामन्त्री समेत रहेको अध्यक्ष प्रचण्डले 'हामीले छिटोभन्दा छिटो 'एक्सन'द्वारा जनतालाई आश्वस्त पार्न जरुरी छ ।

नेताहरू विकासको नयाँ युगतिर जानुपर्छ,' भरतपुर विमानास्थल विस्तार एवं सुधारसम्बन्धमा सरोकारवालाबीचको अन्तरक्रिया कार्यक्रमबीच भनेका हुन् ।

मुलुकले राजनीतिक अन्योल र अस्थिरता थाम्न नसक्ने टिप्पणी गर्दै अध्यक्ष दाहालले क्रमशः अन्तिम पृष्ठमा

किन मारिए गाईगोरू : गृहको छानबिन टोली सुर्खेतमा

काठमाडौं । गृहमन्त्रालयले नेपालगञ्जबाट ट्रकमा राखेर दैलेखतर्फ लगिएको गाईगोरु बिच बाटोमै खसालिएको घटनाबारे अनुसन्धान गर्न गठन गरेको छानबिन टोली सुर्खेत पुगेको छ ।

गृहका उपसचिव सागरमणि पाठकको संयोजकत्व गठित छानबिन समितिले घटनास्थलको अवलोकन गर्नुका साथै सरोकारवालासँग घटनाबारे सोजखोज र अनुसन्धान थालेको जानकारी दिएको छ ।

संयोजक पाठकले बाँकेबाट अनुसन्धान शुरु गरिएको र घटनास्थलको स्थलगत अध्ययन र गाईगोरु लैजाने भनिएको ठाउँ दैलेखको शिरस्थानसम्म पुग्ने पनि बताए ।

समितिले मंगलबार नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकाको काञ्जीहाउसको अनुगमन गर्नुका साथै उपमहानगरपालिकाका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीसँग पनि क्रमशः अन्तिम पृष्ठमा

स्वदेश फर्कदै प्रधानमन्त्री ओली

कांग्रेसको विरोधबीच 'भिडियो कन्फ्रेन्स' बाटै मन्त्री परिषद्को फेरि अर्को बैठक

■ जनजिब्रो संवाददाता—

काठमाडौं । मिर्गौला सम्बन्धी एन्टिबडीको उपचारका लागि गत भदौ ५ गते सिंगापुरतर्फ लागेको प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओली उपचारपछि आज स्वदेश फर्कने भएका छन् । उनका प्रेस सल्लाहाकार डा. कुन्दन अर्यालले सिङ्गापुरबाट थाइल्याण्ड शुक्रबार दिउँसो थाई एयरवेजबाट प्रधानमन्त्री ओली स्वदेश फर्कने जानकारी दिएका हुन् ।

सिङ्गापुरस्थित नेशनल युनिभर्सिटी अस्पतालमा उपचाररत रहँदा प्रधानमन्त्री ओलीले दुई पटक टेलिप्रिजेन्स प्रविधिमार्फत मन्त्रिपरिषदका सदस्यसँग सरकारका कामको बारेमा छलफल समेत गरेका थिए ।

प्रधानमन्त्रीकी पत्नी राधिका शाक्यसहित स्वास्थ्य अवस्था बुझ्न सिङ्गापुर पुगेका नेपाल कम्युनिस्ट पार्टीका सचिवालय सदस्य वामदेव गौतम र महासचिव विष्णुप्रसाद पौडल, स्वकीय सचिव राजेश ब्रजाचार्यलगायत उनीसँग स्वदेश फर्कने भएका हुन् । प्रधानमन्त्रीका प्रमुख राजनीतिक सल्लाहकार विष्णु रिमाल र निजी चिकित्सक डा दिव्यासिंह शाह भने पहिले नै फर्किसकेका छन् ।

यसअघि नै कार्यवाहक प्रधानमन्त्री ईश्वर पोखरेल सहितका सबै मन्त्रीहरू मंगलबार सिंहदरबारस्थित प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालयमा जम्मा भएको केही क्षण क्रमशः अन्तिम पृष्ठमा

विदेश विभाग नेपाललाई

एकताको काम सकिनासाथ मुलुकभर अभियान चलाइने

काठमाडौं । सत्ताधारी नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (नेकपा) का अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड' ले पार्टी एकीकरण प्रक्रिया टुंगोमा पुग्नै लागेको बताएका छन् ।

बिहीबार नेकपाको विदेश मामिला विभागको हस्तान्तरण कार्यक्रममा बोल्दै पार्टी एकता केही ढिला भए पनि अब बस्ने बैठकले टुंगो लगाउने जानकारी दिएका हुन् ।

यसैबीच तत्कालीन नेकपा (माओवादी केन्द्र) का विदेश विभाग प्रमुख नारायणकाजी श्रेष्ठले नेकपाका विदेश मामिला प्रमुख माधवकुमार नेपाललाई पद हस्तान्तरण गरेका थिए ।

नेता श्रेष्ठले पार्टी एकताका केही काम बाँकी रहेकाले पनि केही-केहीले संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रमाथि प्रश्न उठाउने दुष्साहस गरेको भन्दै

पार्टी एकता प्रक्रियालाई सकिना साथ जनतामाझ जाने पनि सुनाए ।

'पार्टी एकता सकाएर पार्टीका नीति, योजना, कार्यक्रम विचार प्रशिक्षण अभियानको रूपमा चलाउने छौं', श्रेष्ठले थपे- 'कस्ता कस्ता जटिल र अप्ठारा क्रमशः अन्तिम पृष्ठमा

सम्पदाप्रेमीका नाममा सम्पदामाथि नै अतिक्रमण

काठमाडौं । संसदको अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध समितिको बैठकमा सहभागी वक्ताहरूले विश्व सम्पदामा सूचीमा सूचीकृत पशुपतिनाथ मन्दिरलगायत सम्पदाको संरक्षण प्रवर्द्धनमा विशेष ध्यान दिइनु पर्नेमा जोड दिएका छन् ।

समितिको बिहीबारको बैठकमा वक्ताले सम्पदाप्रेमीका नाममा सम्पदामाथि नै अतिक्रमण

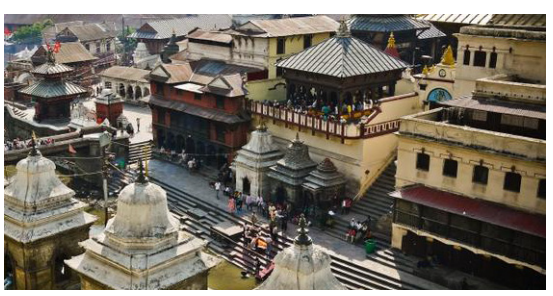

भइरेकोप्रति सम्बन्धीत पक्षको ध्यानाकर्षण गराएका हुन् । पशुपतिनाथ क्षेत्रभित्रको मूर्त र अमूर्त क्रमशः अन्तिम पृष्ठमा

समाजवादको नयाँ परिभाषा गर्भमै सीमित

समय-सन्देश
डीपी ढकाल

कुनै बेला भारतमा ठूला-ठूला समाजवादी नेताहरू धेरै थिए । तीमध्येका पण्डित जवाहरलाल नेहरू त भारतीय सत्ताको मियो नै थिए । नेहरू र भारतीय काँग्रेसले आफूलाई समाजवादी भनिरहे, तर भारतमा समाजवाद खिइँदै गयो ।

'समाजवाद मानिसको जीवनपद्धति मात्र होइन, यो त आर्थिक र सामाजिक समस्याहरूको वैज्ञानिक समाधान खोज्ने दृष्टिकोण पनि हो' भन्ने नेहरूको पार्टी सन् १९९० मा आइपुग्दा देशमा विकास भएको भुक्तानी सन्तुलनको समस्या समाधान गर्न निजीकरण र नवउदारीकरणको बाटोमा लाग्यो ।

समाजवादका लागि मिश्रित अर्थतन्त्रको नीति लिएका नेहरूको पार्टीले उनको मृत्यु भएको २७ वर्षपछि मिश्रित अर्थनीति र समाजवादलाई परित्याग गर्यो ।

उता, छिमेकी चीनमा समाजवादमा संक्रमण र समाजवादी अर्थनीति लागू गर्दाका अर्थमन्त्री देङस्याओ फेङकै पुनरउदयको समयमा चीन समाजवादको बाटोबाट चिनियाँ विशेषतासहितको समाजवाद बाटोमा हिँड्न थाल्यो । चिनियाँ समाजवादको चित्र-विचित्र दुनियाँले देखेकै छ ।

नेपालमा कम्युनिस्ट पार्टीको शक्तिशाली सरकारले दुई वर्षे कार्यकाल पूरा गरेको छ । प्रमुख प्रतिपक्ष दल नेपाली काँग्रेस पनि सिद्धान्तः प्रजातान्त्रिक समाजवादी पार्टी हो । उपेन्द्र यादव र बाबुराम भटराईको पार्टीको त नाम नै समाजवादी छ । नेपालको संविधानमा समाजवाद उन्मुख राज्यको रूपमा नेपाललाई चित्रित गरिएको छ । तर, नेपालको समाजवाद उन्मुखता देखेर समाजवादले नै लाज मान्लाजस्तो विद्यमान अवस्था छ ।

देश कसरी बनाउने ? कसरी देशमा आर्थिक, भौतिक विकास र समाजवाद निर्माण हुन्छ भन्ने सवाल अहिलेको सबैभन्दा पेचिलो, तर बहस हुनैपर्ने विषय हो ।

विकास, समृद्धि र समाजवादको यात्रा एकैसाथ अगाडि बढाउने कार्यदिशा र कार्यक्रमका बारेमा नेपाली राजनीतिका प्रमुख शक्तिहरूमै अलमल छ ।

दक्षिणपन्थी शक्तिहरूको त कुरै छाडौं, आफूलाई वामपन्थी दाबी गर्नेहरूमा समेत ठूलो अलमल र अकर्मण्यता क्रमशः दोस्रो पृष्ठमा

विजय प्राप्त गर्ने र सत्ता हातमा लिने कुरा तिनीहरूका लागि मात्र सम्भव छ, जो जनतालाई विश्वास गर्दछन् र उनीहरूकै सिर्जनात्मक क्षमतामा भर परेर फड्को मार्न तयार हुन्छन्। -**लेनिन**

जनजिब्रो साप्ताहिक
वर्ष- २५, अङ्क- ७, भदौ २० गते शुक्रबार, २०७६

सम्पादकीय

प्रधामन्त्रीको पूर्ण स्वास्थ्यलाभको कामना...

गणतान्त्रिक नेपालका कार्यकारी अधिकारसम्पन्न प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीले दुईतिहाइको समर्थनसहित कार्यभार सम्हालेको दुई वर्ष पनि पूरा भएको छैन। यसबीच पटक-पटक स्वास्थ्य समस्याले प्रधानमन्त्रीलाई दुःख दिएको छ। कहिले स्वदेशमै त कहिले विदेश गरी प्रधानमन्त्रीय कार्यकाल सुरु भएयता केही पटक ओलीको स्वास्थ्योपचारका प्रयास भइसकेका छन्। प्रधामन्त्री अस्वस्थ हुनु एक त आफैंमा दुःखद् विषय हुँदै हो; साथसाथै प्रधानमन्त्रीको स्वास्थ्य राष्ट्रको स्वास्थ्यसँग पनि सीधै जोडिएको हुन्छ।

करिव बाह्र वर्षअघि प्रत्यारोपण गरिएको मिर्गौलाले बिस्तारै काम गर्न छाड्नु र त्यसका 'साइड-इफेक्ट' हरू देखापर्न थाल्नु प्रधामन्त्रीको प्रमुख स्वास्थ्य समस्या हो। यसबाहेक अरु पनि केही स्वास्थ्य समस्या छन् या छैनन्- त्यो कुरा सार्वजनिक जानकारीमा आएको छैन। मिर्गौलाकै उपचारको सिलसिलामा केही दिनअघि सिंगापुर गएको प्रधानमन्त्रीको टोली यसै साता स्वदेश फर्कंदैछ। ओली राम्रै स्वास्थ्यलाभ गरेर फर्कन लागेको जानकारी गराइएको छ।

यसकारण सबैले कामना गर्नैपर्छ- प्रधानमन्त्री ओलीलाई शिघ्रातीशिघ्र पूर्ण स्वास्थ्यलाभ होओस्।

समाजवादको...

रहेको छ। हिजोको सोभियत संघकालीन समाजवादको मोडेल आज हुबहु उपयुक्त छैन भन्नेबारेमा वामवृत एकमत छ, तर आजको मोडेल के हुने भन्नेबारेमा भने यो शक्ति झन् ठूलो अलमलमा रहेको देखिन्छ।

हिजोको समाजवादी मोडल होइन, आजको समाजवादको मोडल कस्तो हो भन्न सक्दिनँ भन्ने अवस्थामा आजको समाजवादी आन्दोलनका यात्रीहरू रहेका छन्। यस अर्थमा के भन्न सकिन्छ भने नेपालका समाजवादीहरूको समाजवाद अपरिभाषित छ। अर्थात् समाजवादको आजको परिभाषा गर्भमै सीमित छ। पछिल्लो तीन वर्षदेखि ७ प्रतिशतको हाराहारीमा आर्थिक वृद्धिदर भए तापनि कुल गार्हस्थ बचत भने सन्तोषजनक ढंगले बन्न सकेको छैन।

कुल गार्हस्थ बचत केही बढेर गत आर्थिक वर्ष ९२०७५र७६० मा २०.५ प्रतिशतमा सीमित छ। यो तीव्र आर्थिक विकासको अपेक्षामा रहेको देशमा अत्यन्त न्यून हो। यस्तो अवस्थामा लगानीयोग्य पुँजीको निर्माण गर्ने चुनौतीलाई कसरी समाधान गर्न सकिन्छ भन्ने प्रश्न महत्त्वपूर्ण हो।

एकातिर, राजनीतिक स्थायित्व भएको समयमा समेत बाह्य लगानी अपेक्षा अनुकूलको नहुनु, अर्कोतर्फ कुल लगानी आर्थिक वर्ष २०७५र७६ मा २९ प्रतिशतले वृद्धि हुँदासमेत २१ खर्ब ७५ अर्बको हाराहारीमा मात्र पुगेको छ। उत्पादनका क्षेत्रहरूमा मात्र होइन, व्यापार वाणिज्य तथा सेवा क्षेत्रमा समेत एउटा निश्चित दलाल पुँजीपति वर्गको एकाधिकार कायम भएको छ।

राज्यको भूमिका दलाल नोकरशाही पुँजीपति वर्गको सेवा गर्ने र त्योबाट लिइएको करबाट केही सीमित सामाजिक सुरक्षाका कार्यक्रमहरूमार्फत आफूलाई समाजवाली भएको पुष्टि गर्न जोड गर्ने रहेको छ। यस्तो खालको गलत नीतिले नेपालको अर्थतन्त्रले गति लिन सक्ने देखिँदैन।

देशको तीव्र विकासका निम्ति लगानी पहिलो सर्त हो, तर सनातन ढंगले चलेको अहिलको अर्थतन्त्रको ढाँचामा आमुल परिवर्तन नगरी तीव्र विकासको अपेक्षा पूरा हुँदैन।

हाम्रो अर्थतन्त्रको अहिलको बनोट हेर्दा सबैभन्दा धेरै सेवा क्षेत्र, दोस्रोमा कृषि र तेस्रोमा औद्योगिक क्षेत्रको योगदान छ। उत्पादन क्षेत्रको अर्थतन्त्रमा निरन्तर कमजोरी रहनु अत्यन्त दुःखद पक्ष हो। २०४६ सालपछि उत्पादनको क्षेत्रमा राज्यको भूमिका निरन्तर कमजोर बनाइँदै छ। उत्पादन क्षेत्रको चाबी निजी क्षेत्रको हातमा छोडेर समाजवाद त परै जाओस् उत्पादनको वृद्धिसमेत हुन सक्दो रहेनछ भन्ने कुरा हाम्रो आफ्नै अनुभवले पुष्टि गरिसकेको छ।

राष्ट्रिय आयको ठूलो हिस्सा उपभोगमा सिद्धिन्नु र उपभोगको चरित्र मूलभूत रूपमा सहरहरूमा केन्द्रित हुनुले हाम्रो अर्थतन्त्रको उत्पादनमुखी चरित्र मात्र गुमिरहेको छैन, त्यो विभेदकारी पनि छ भन्ने कुरालाई पुष्टि गर्दछ।

उत्पादनका क्षेत्रहरूमा मात्र होइन, व्यापार वाणिज्य तथा सेवा क्षेत्रमा समेत एउटा निश्चित दलाल पुँजीपति वर्गको एकाधिकार कायम भएको छ।

राज्य र सरकारको भूमिका दलाल नोकरशाही पुँजीपति वर्गको सेवा गर्ने र त्यसबाट लिइएको करबाट केही सीमित सामाजिक सुरक्षाका कार्यक्रमहरूमार्फत आफूलाई समाजवाली भएको पुष्टि गर्न जोड गर्ने रहेको छ।

यस्तो खालको गलत नीतिले नेपालको अर्थतन्त्रले गति लिन सक्ने देखिँदैन। समाजवादका निम्ति आधारभूत सर्त भनेको के हो भन्ने बारेमा स्वयं समाजवादीहरूमा ठूलो अलमल देखिन्छ।

हिजोको सोभियतकालीन समाजवादी आर्थिक मोडल हुबहु लागू नहोला, तर समाजवादी अर्थतन्त्रका आधारभूत नियम भने उस्तै रहेको कुरामा दुविधा पाल्नु हुदैन। समाजवादका निम्ति जब हामी छलफल गर्न थाल्छौं, त्यतिबेला सम्झनुपर्ने तीनवटा आधारभूत सर्तहरू हुनेछन्। पहिलो उत्पादन वृद्धि, दोस्रो उत्पादनका साधनहरूमाथि उत्पादक शक्ति (आजको हाम्रो सन्दर्भमा मजदुर किसान र श्रमजीवी) को स्वामित्व स्थापना गर्ने र तेस्रो राष्ट्रिय आयको न्यायोचित वितरण।

अहिले हाम्रो अर्थतन्त्रले लिइरहेको बाटो तीनवटै पक्षहरूलाई बेवास्ता गर्ने खालको छ। उत्पादकत्व वृद्धिमा राज्यको खासै ठोस पहल देखिँदैन भने उत्पादनका साधनहरूमाथि निश्चित दलाल नोकरशाही वर्गको एकाधिकार छ। राष्ट्रिय आयको वितरण पहुँचमुखी छ। (शीर्षक परिवर्तनसहित समाचार दैनिकबाट)

जनवादी...

रमझमा झुम्मियौं। मोबाइलमा दशैंको शुभकामना आउने क्रम नरोकिँदै फेरि अर्को 'महान् चाड' तिहार हाम्रो घरदैलोमा आयो। हामीले विगतमा तिहार र देउसीभैलोलाई बहिष्कार गरेको हो। देउसीभैलो खेल्नेलाई सामन्ती भजन गाउने भनेर गलहत्याइएकै हो तर आज हामीहरू टाउकोले टेकेर 'महान् तिहारको पुनित अवसरमा' देउसीभैलो खेल्ने दौडमा लामबद्ध भएका छौं। वाह कस्तो अचम्म प्रलेसले समेत बहिष्कार गरेको देउसीभैलो नेपाली जनयुद्ध हाँकेर यहाँसम्म आएको विश्वकै क्रान्तिकारी पार्टी र उसको सांस्कृतिक आन्दोलनको नेतृत्व गर्ने अखिल नेपाल जनसांस्कृतिक महासंघ समेतले घोषित रूपमै खेल्न जानु नेपाली क्रान्ति र सांस्कृतिक आन्दोलनमा बिडम्बनाबाहेक के नै हुन सक्छ र ? के यही हो हाम्रो सांस्कृतिक रूपान्तरणको सही दिशा र कार्यक्रम ?

निश्चय पनि हामीले सयौं वर्षदेखि रहेका गलत सोच र सांस्कृतिक मूल्य मान्यतालाई एकै पटक फाल्न सक्दैनौं। यसले समय र निरन्तरताको माग गर्छ, विकल्प र प्रगतिबील विचारको माग गर्छ। तर हामीले यी चाडपर्वहरूलाई कसरी मनाउने र ग्रहण गर्ने तथा हाम्रा मूल्य मान्यताद्वारा ओतप्रोत नयाँ दिवसहरूलाई कसरी स्थापित गर्ने भन्ने कुरातर्फ ध्यान दिनुपर्ने, बहस गर्नुपर्ने, बेलामा हामी नै देउसीभैलो खेल्दै हिँड्छौं भने सांस्कृतिक स्खलनको दिशामा हामी कति तीव्रतामा छौं सहजै अनुमान गर्न सकिन्छ।

यसको अर्थ हामीले यी चाडपर्वहरूलाई चटक्कै छोड्नु पर्छ र जडवत रूपमा बहिष्कारै गर्नुपर्छ भन्ने मेरो मनसाय किमार्थ होइन। बेलाबेलामा हाम्रा नेताहरूले मुलुकका विभिन्न धर्मामिक तथा सांस्कृतिक पर्वहरूमा सहभागी भई जनचेतना फैलाउने सांस्कृतिक कार्यक्रममा भाग जनतामा प्रगतिशील विचारलाई सम्प्रेषण गर्दै सिर्जनात्मक र चेतनामूलक कार्यक्रम गर्न नसकिने होइन।

तर आफैं र जिम्मेवार व्यक्ति र व्यक्तित्व नै देउसीभैलो खेल्न घरघरमा र त्यमा पनि पैसावाल (भ्रष्टाचारी, ठग, तस्कर, कालाबजारी) सँग गएर रकम संकलन गर्नु कस्तो किसिमको ध्वंस हो।

के यही र यस्तै किसिमको सांस्कृतिक आन्दोलन र दिशाले हामीले सोचेको जनवादी अझ सर्वहारा संस्कृतिको विकास होला ? फेरि एक पटक हामीले गम्भीर भएर सोच्नै पर्ने बेला भएको छ। (लालरक्षक मासिकबाट)

सहरमा अभिमुखीकरण, गाउँमा बालविवाह

◆**काशीराम शर्मा**

'हाम्रो सामान्य परिवार हो। बुबा काम खोज्न शहर जानुहुन्छ, आमा घरकै काममा खटिनुहुन्छ। म २० वर्षकी भएँ। कक्षा ११ मा पढ्छु। चार वर्षअघि मेरो बिहे हुने निश्चित थियो, घरायसी कारणले रोकियो। मेरो लागि राम्रो भयो। अहिले त बालविवाह रोक्न आफैं बाल क्लबमा आवद्ध भएकी छु।' बाल क्लबमा सक्रिय एक किशोरीको भनाइ हो यो।

आफू बाल क्लबमा आवद्ध भएपछि बुबाआमालाई चिन्ता थपिएको बताउने गुप्ता थरकी उनले आफ्नो नाम भने खुलाउन चाहिनन्। 'हामी किशोरीले गाउँमा बालविवाह रोक्न अभियान चलाएका छौं। यो अभियान सबैलाई मन पर्दैन। केहीले मात्रै हाम्रो कामलाई राम्रो छ भन्छन् तर, सहयोग भने गर्दैनन्,' उनले सुनाइन्

गाउँमा हुने बालविवाह रोक्न प्रहरी आए पनि मेरै बुबाको नाम लिएर फलानोकी छोरीले बोलाएको होला, फलानोकी छोरी आजभोलि नेता बनेकी छे भन्दै कुरा काट्ने गरेको उहाँले बताउनुभयो। 'बुबा आमालाई मेरो बारेमा निकै तनाव छ,' उनी भन्छिन्- 'मलाई छिटो बिहे गर्न भन्नुहुन्छ। कतिपयले बुबालाई छोरी तह लगाउ भनेर धम्क्याउँछन् पनि।'

उनका अनुसार यस्तो समस्या मधेशी समुदायमा अधिक छ। मधेशी समुदायमा अहिले पनि बालविवाह रोकिएको छैन। 'यही समुदायमा १६ वर्षमै बिहे हुनुपर्ने माग गरिरहेकाहरू छन्,' उनले भनिन्- 'बुबाआमालाई पनि १६ पुगेपछि छोरीको बिहे गरिदिने हतारो हुन्छ। यसले कानूनलाई नै चुनौती दिएको छ।' मधेशी तथा मुस्लिम समुदायमा कम उमेरमा विवाह गर्ने चलन कायमै छ।

नेपालमा कानूनले नै २० वर्षभन्दा कम उमेरमा बिहे गर्ने छुट छैन। नेपालमा सरकार र सरोकारवाला निकायको निगरानी हुन थालेपछि बाँकेका अभिभावकहरूले भारतमा लगेर आफ्ना बालबालिकाको विवाह गर्ने गरेको पाइएको छ। यहाँ कानूनी रूपमै बालविवाहमाथि कडाइ गरिएपछि भारतका मन्दिरमा विवाह गर्ने नेपाली बालबालिकाको सङ्ख्या दिन प्रतिदिन बढिरहेको छ।

बाँकेको डुडुवा गाउँपालिका-३ बनकट्टीमा एक मुस्लिम किशोरीको बिहे भएको खबर चार महिनापछि गाउँभरि फैलियो। 'न जन्ती आए, न गाउँघरलाई निम्तो बाँडियो,' वनकट्टीका विनोद बर्मा भन्छन्- 'घरपरिवार र केही नातेदार मिलेर १८ वर्षकी ती किशोरीको गुपचुपमै भारतीय केटोसँग बिहे गराइयो।' भारतीय भूमिमा लगेर छोरीहरूको गुपचुप बिहे गर्ने प्रवृत्ति बाँकेमा मात्र होइन भारतसँग सिमाना जोडिएका अरु जिल्लामा पनि बढेको उन बताउँछन्। गाउँघरमा मात्र होइन, नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिका-१२ बेलासपुरमा १४ वर्षीया एक किशोरीको बिहे २१ वर्षका युवकसँग हुने पक्कापक्की भइसकेको छ। 'ती किशोरीको बिहे भारतको मन्दिरमै गर्ने तयारी भइरहेको भए पनि रोक्न गाह्रो छ,' बाल अधिकारकर्मी खुसी चिडिमारले भन्नुभयो- 'यहाँ बिहे भए त रोक्न सकिएला, भारतमा बिहे गर्दा रोक्न गाह्रो छ।'

भारतमा १८ वर्षमै विवाह गर्नसक्ने कानूनी व्यवस्थाका कारण नेपाली अभिभावकले छोरीहरूको विवाह गर्ने थलो उतै बनाउन थालेको बताउँछन्, मधेशी समुदायका अगुवा रामकुमार बर्मा। बालविवाहले केटा पक्षभन्दा केटी पक्ष बढी पीडित हुन्छन्। बर्माले भने- 'केटा पक्षले विवाह गरेर गौना नगरे पनि निश्चित रकम दिएर उम्किन्छन् तर, गौना बिग्रेको केटीको विवाह हुन समस्या छ। यस्ता किशोरीले मधेसी समुदायमा न्याय पाउने सम्भावना कम हुन्छ।'

मधेशी समुदायमा छोरीको सानैमा विवाह गरेर केही समय माइतीमा छोडिदिने र उमेर पुगेपछि पुनः अन्माएर लैजाने प्रचलनलाई गौना भनिन्छ। अभिभावकले चाहेको बेलामा आफ्ना नाबालक छोरीको विवाह गरिदिने परम्पराले किशोरी पीडित छन्। विवाह के हो भनेर नबुझ्दै भएका विवाहले अधिकांश बालिका युवावस्थामा पुग्दा अलग हुन बाध्य हुन्छन्। पुण्य कमाउने नाममा सानैमा कन्यादान गरिदिने चलनले बालिकाको बिहे चाँडै हुने गरेको उनको भनाइ छ।

तराईमा छोरीको सानैमा विवाह गर्ने अनि, गौना गर्ने प्रचलन पुरानै हो। 'धार्मिक विश्वासमा रहेको यो प्रचलनले मधेशी समुदायका महिला बढी प्रताडित छन्,' मटेहिया निवासी पत्रकार विनय दीक्षित भन्छन्- 'छोरीचेलीको बिहेका कारण कानूनी कारवाहीमा परिने डरले अभिभावकहरू बोल्न चाहँदैनन्।'

एक वर्षअघि बाँके प्रहरीले बाँकेको विकट मटेहियामा बालविवाहविरुद्ध कार्वाही चलाएर ११ वटा विवाह रोक्यो। बालबालिकालाई सम्झाएर छाड्यो। त्यसपछि स्थानीयवासीले छोरीहरूको बिहे गर्ने स्थान ८ किलोमिटर टाढा रहेको भारतको श्रावस्ती जिल्लाको जगपति मन्दिरलाई बनाए। बालविवाह तराईका दलित तथा विपन्न समुदायमा बढी छ। 'दाइजो कम दिए पुग्ने भनेर धेरै अभिभावक छोरीको कम उमेरमै विवाह गरिदिन्छन्,' पत्रकार दीक्षितले भने।

कतै रजस्वला नहुँदै विवाह गरिदिँदा पुण्य कमाइने विश्वासले सानैमा विवाह गर्ने प्रचलन छ। विपन्न समुदायमा कम उमेरमा विवाह गर्दा कम दाइजो दिए पुग्छ भन्ने बुझाइ अहिले पनि ग्रामीण बस्तीहरूमा कायमै छ। उमेर नपुग्दै भारतीय भूमिमा लगेर कतिको विवाह भयो त्यसको यकिन तथ्याङ्क भेटिँदैन। पत्रकार दीक्षितका अनुसार मधेशी समुदायका कतिपय अभिभावकले नागरिकतामा उमेर बढाएर भए पनि बिहे गरिदिने चलन बढेको छ।

'जब उमेर बढ्दै जान्छ उनीहरूमा आउने परिवर्तनले समस्या ल्याउँछ,' पत्रकार दीक्षित भन्नुहुन्छ- 'शिक्षा नभएसम्म यो कुप्रथा हटाउन गाह्रो छ। जनचेतना जगाउन सबै लाग्नुपर्छ।' उहाँको भनाइ अनुसार बालविवाहले तराईका बालिकालाई शिक्षाबाट वञ्चित पारिदिएको छ भने अभिभावक आर्थिक समस्यामा छन्। बालविवाहले तराईमा बहुविवाह बढेको बताउँदै उनले भने- 'विवाह भएपछि सिन्दूर लगाउनुपर्ने भएकाले सिन्दूर लगाएर विद्यालय जान मान्दैनन्।'

नेपाल-भारतबीच सदियौं देखि रोटीबेटीको सम्बन्ध छ। यहाँका ५० प्रतिशतभन्दा बढी छोरीचेलीको बिहे भारतमा हुन्छ भने भारतबाट बुहारी भित्र्याउने क्रम पनि उस्तै छ। अधिवक्ता रामकुमार दीक्षित विवाहबारे किशोर किशोरीमा सामान्य जानकारी नहुँदै अभिभावकको बाध्यतामा गरिने बिहेले नै समस्या ल्याइरहेको बताउँछन्। पछिल्लो समयमा बालविवाहलाई हेर्ने दृष्टिकोणमा केही परिवर्तन आएको भए पनि बालविवाह भने रोकिएको छैन। बालविवाहका बारेमा बाँके प्रहरी बेखबर छैन। अभिभावकहरूले नै प्रहरीको आँखा छलेर विवाह गरिदिन थालेपछि कानूनी दायरामा ल्याउन समस्या भएको बताउँछन्, जिल्ला प्रहरी कार्यालय बाँकेका प्रहरी प्रमुख एवं प्रहरी उपरीक्षक वीरबहादुर वली। उनका अनुसार अभिभावक नै बालविवाहका लागि अग्रसर हुन थालेपछि प्रहरीले नियन्त्रण अभियानमा पूर्ण सफलता पाउन क्रमशः अन्तिम पृष्ठमा

जनवादी संस्कृतिको विकास गफमै सीमित

– विचार-दृष्टिकोण –

विष्णु भण्डारी

'समाज विकासको गति र इतिहासलाई हेर्ने हो भने बाँच्नको लागि गरिने सचेतनापूर्ण संघर्षद्वारा नै समाज र संस्कृतिले अग्रगामी गति लिएको देखिन्छ ।

हामीले राजतन्त्र त ढाल्यौं तर छोटो समयमै हामीलाई थाहा भयो कि राजतन्त्र ढल्दैमा सामन्तवाद ढल्ने रहेनछ। हामीले नारायणहिटीको राजालाई त ढाल्यौं तर हामीभित्र रहेको राजालाई ढाल्न सकेनछौं। राजतन्त्र संस्थामात्र हैन यो सोच पनि हो भन्ने कुरो सायद हामीले भुल्यौं। हिजो बंशानुगत राजा थिए आज निर्वाचित राजा छन्। राजा ढलेको छैन। हाम्रा मनमनमा छ राजा, हाम्रा घरघरमा र गाउँगाउँमा छ राजा। र यो हाम्रो संस्कृतिमा यति बलियोसँग बसेको छ कि यसलाई ढाल्छु भन्दैमा यो ढल्दैन बरु ढाल्न खोज्नेलाई नै ढालिदिनछ यसले। हो हामी यहींनेर कमजोर साबित भयौं।

मान-सम्मान, चाकडी तथा नेतृत्व र व्यक्तिमुखी संस्कार सामन्ती सोच हो भन्यौं तर अहिले हामीहरु मानसम्मान र व्यक्ति र व्यक्ति पूजाको असाध्यै नजिक पुगेका छौं। हामीले पार्टीपद्धति र अनुशासनलाई भन्दा पनि व्यक्ति र नेताको चाकडी र भजन गाउने संस्कृतिलाई प्रोत्साहन गर्दैछौं।'

मान्छे, समाज र संस्कृति एक आपसमा यति घनिष्ट र सामिष्ट छन् कि एउटाको अभावमा अर्कोको अस्तित्त्व कायम रहन सक्दैन । हामी जहाँको समाज र संस्कृतिमा जन्मन्छौं अथवा हुर्कन्छौं त्यहींको जस्तो हुनुपर्छ र त्यहींको जस्तो भएर बाँच्नुपर्छ र बाँचेन भने ऊ कि सुकरात बन्नुपर्छ कि त कौटिल्य बन्नुपर्छ । कि मृत्यु कि संघर्ष । कि गंगालाल कि रायमाझी । सायद यी अलि पुराना बिम्ब हुन् । वर्तमानमा पनि प्रशस्तै बिम्ब छन् । के बलिसरा ज्यूँदो इतिहास हैन? के कृष्णसेन इच्छुक ताजा गवाह हैन? यी मिथक हुन् जनयुद्धका । हामीलाई हजारौं सहिदले के सिकाए भने, चाहे ती पुरानो समाजका होऊन् चाहे ती वर्तमानका, सत्य सधै सत्य हुन्छ ।

यही सत्य प्राप्तिको लागि असत्यसँग अभुक्नु नै संघर्ष हो । ती सपूतहरू, जसले आफ्नो समयको सापेक्षतामा सत्यको लागि प्राणोत्सर्ग गरे, केका निम्ति र कस्तो मूल्य र मान्यताका लागि आफ्नो प्राणको आहुति दिए त ? निश्चय पनि परिवर्तका लागि, नयाँ र उन्नत समाज र संस्कृतिका लागि ।

समाज विकासको गति र इतिहासलाई हेर्ने हो भने बाँच्नको लागि गरिने सचेतनापूर्ण संघर्षद्वारा नै समाज र संस्कृतिले अग्रगामी गति लिएको देखिन्छ । त्यस्तो गति अथवा निर्माण वा विकास जे भन्नोस् पुरानोको ध्वंसबिना संभव हुँदैन । हामीले बुझेको यही हो । प्रत्येक कुरामा ध्वंस चाहे राजनीति, चाहे भौत्तिक निर्माण, चाहे आर्थिक र सामाजिक व्यवस्था अथवा संस्कृतिका हरेक क्षेत्रमा ।

पुरानो घर नभत्काई नयाँ घर बन्न संभव पनि त हुन्न । यही ध्वंशको मूल मन्त्रलाई अंगीकार गर्यौं हामीले । हामीले प्रत्येक क्षेत्रमा विद्रोहको आगो सल्कायौं । सबैभन्दा पहिले त हामीले हाम्रै टाउकोमा आगो सल्कायौं । हामीले नेपाली समाज विकासमा सबैभन्दा ठूलो बाधक नेपालको हिन्दू अहंकारवादी पुरातन संस्कृति हो भन्यौं र के निचोडमा पुग्यौं भने जबसम्म यस संस्कृतिको पालक र संरक्षक नेपालको राजतन्त्रलाई ढाल्न सकिँदैन तबसम्म हामीले चाहेको समाज निर्माण हुन सक्दैन । हामीले राजतन्त्र र उसको आधार सामन्तवादका जरा गाउँगाउँबाट काट्न सुरु गर्यौं । गाउँका फटाहा, सामन्त, र सामन्ती संस्कृतिलाई गाउँ-गाउँबाट लखेट्यौं । मन्दिरमा दलितलाई लगाइएको बार भत्काइयो, होटल र घरभित्र पस्न लगाइएको बन्देज तोडियो र अन्तरजातीय विवाहलाई प्रोत्साहन दिइयो । जुवा, तास, बाल-विवाह, ठेकेदारी तथा व्याज, स्याज, बेठी, ठेकीलाई ध्वस्त गरियो । त्यस्तै धामी-झाँक्री, यज्ञ-यज्ञादि, छुवाछुत र कर्मकाण्डजस्ता सोच र संस्कृतिलाई एकहदसम्म रोकियो वा कम गरियो । यस्तै धेरै काम गरिए गाउँमा जसले गर्दा सामन्ती सत्ता र यसको रक्षक राजतन्त्र गाउँगाउँमा कमजोर भयो र अन्ततः ढल्यो ।

हामीले राजतन्त्र त ढाल्यौं तर छोटो समयमै हामीलाई थाहा भयो कि राजतन्त्र ढल्दैमा सामन्तवाद ढल्ने रहेनछ । हामीले नारायणहिटीको राजालाई त ढाल्यौं तर हामीभित्र रहेको राजालाई ढाल्न सकेनछौं । राजतन्त्र संस्थामात्र हैन यो सोच पनि हो भन्ने कुरो सायद हामीले भुल्यौं ।

हिजो बंशानुगत राजा थिए आज निर्वाचित राजा छन् । राजा ढलेको छैन । हाम्रा मनमनमा छ राजा, हाम्रा घरघरमा र गाउँगाउँमा छ राजा । र यो हाम्रो संस्कृतिमा यति बलियोसँग बसेको छ कि यसलाई ढाल्छु भन्दैमा यो ढल्दैन बरु ढाल्न खोज्नेलाई नै ढालिदिनछ यसले । हो हामी यहींनेर कमजोर साबित भयौं । हामीले संस्कृतिमा रहेको सामन्तवादलाई ढाल्छु भन्दाभन्दै हामीहरू यति नराम्रोसँग ढल्दैछौं कि अब एमालेभन्दा पनि छिटो हामी फोहरद्वारा नुहाइने छौं । यसका ज्वलन्त उदाहरण हुन हालसालैका केही सांस्कृतिक झाँकीहरू ।

हामीले हिजो स्थापित गरेका मूल्य मान्यतालाई आज भत्काउँदै र हिजो भत्काएका मूल्य मान्यतालाई आज ससम्मान स्थापित गर्दैछौं ।

हामीले युद्धकालमा व्यक्तिगत सम्पत्तिको विरोध गर्यौं र व्यक्तिबाट समूहतर्फ पाइला चाल्यौं । हामीसँग भएको व्यक्तिगत सम्पत्ति पार्टीकरण गर्यौं र सादा र उच्च विचारको वकालत गर्यौं । तर अहिले हामीहरू धनआर्जन गर्नको लागि टाउकोले टेकेर अगाडि बढेका छौं । मान-सम्मान, चाकडी तथा नेतृत्व र व्यक्तिमुखी संस्कार सामन्ती सोच हो भन्यौं तर अहिले हामीहरू मानसम्मान र व्यक्ति र व्यक्ति पूजाको असाध्यै नजिक पुगेका छौं । हामीले पार्टीपद्धति र अनुशासनलाई भन्दा पनि व्यक्ति र नेताको चाकडी र भजन गाउने संस्कृतिलाई प्रोत्साहन गर्दैछौं । हामीले संशोधन र सुधारवाद खराब हो भन्यौं तर अहिले हामीहरूले दिन दुगुना रात चौगुनाका दरले आफूलाई एमालेकरण नगरेको होइन ।

हामीले जनवादी संस्कृतिको असाध्यै धेरै गफ गर्छौं । पार्टीले यस क्षेत्रमा ठूलै लगानी पनि गरेको छ । तर हामीले खासमा जनवादी संस्कृतिको दिशामा आन्दोलनलाई हाँकेका छौं कि उही पुरानै गोलचक्करमा फस्दै गएका छौं ? नयाँ यथार्थ फगत देखाउने दाँत भएको छ र हामीहरूले सामन्ती र बुर्जुवा संस्कृतिलाई नै सहयोग गरिरहेका छौं । एक दुईटा सांस्कृतिक कार्यक्रम र केही पत्रपत्रिका निकाल्दैमा जनवादी साहित्य र संस्कृतिको विकास हुने भए उहिल्यै एमालेले पनि यस्ता काम प्रसस्तै गरेकै हो । हुन त संस्कृति भन्ने जन्तु पनि बडो अजिवको जन्तु हुँदो रहेछ ।

चाहे धन-सम्पत्ति होस् अथवा मान-सम्मान चाहे विचार र राजनीति होस् अथवा रहन-सहन र आचारविचार सबैसबै त संस्कृति रहेछ । यही गजबको जन्तुलाई बुझ्न नसक्नाले नै अथवा परिवर्तन गर्न नसक्नाले नै हामीले हाम्रा दुश्मनलाई ढाले पनि नयाँ व्यवस्थालाई स्थापित गर्न र बचाउन सक्दा रहेनछौं । न रुसमा बचाउन सक्यौं चीनमा बचाउन सक्यौं । अब विश्वमै बचाउन नसकेको व्यवस्था के हामीले रोल्पाको थवाङमा बचाउन सकौंला ।

हामीले तीजलाई बहिष्कार गर्यौं र के भन्यौं भने यो पर्व भनेको नारीलाई दासी बनाउने अभिप्रायद्वारा रचिएको पर्व हो । हुन पनि बाहिरी रूपमा नारी स्वतन्त्रता जस्तो देखिए पनि भित्र अन्तर्यमा यो पर्व पुरुषलाई महान् बनाउने अभिप्रायद्वारा संचालित छ । श्रीमान् (पुरुष) प्राप्ति र पुरुषको दीर्घायुको कामना गर्दै गरिने उपासना, पुजा, ध्यान, जप, पनि कहीं नारी स्वतन्त्रता हुन्छ ? तर यही पर्वको 'पावन अवसरमा' हाम्रा आस्थाका महिला नेतृहरू रातो साडीमा छम्छम् नाच्छन् र नाच्न लगाउँछन् भने हामीले चाहेको नारी मुक्ति र नयाँ संस्कृति कस्तो होला ? हामीले यज्ञ-यज्ञादि, पूजाआजा र कर्मकाण्डजस्ता हिन्दु धर्मद्वारा थोपरिएका रीतिथितिलाई असान्दर्भिक भन्यौं । भन्यौं मात्र हैन हामीले आफ्नो चेतनास्तरद्वारा आफ्नो सत्कर्ममा रहेका ब्राम्हणका घरभित्र बालत पस्यौं र खाना खायौं खाना मात्र है त्यहाँ विभिन्न प्राणीका मांस पनि पकायौं अथवा घरलाई ब्राह्मणको दृष्टिमा बिटुलो पार्यौं ।

आफ्नो जनै फाल्यौं र फाल्न लगायौं । पुराण र वेदलाई वाहियात भन्यौ र संस्कृत र संस्कृत साहित्यलाई धारे हात लगायौं । तर के गर्ने हामीले ध्वंस गरेको त्यही चिजलाई अर्थोपार्जन र सत्ता प्राप्तिको लागि हामीले फेरि स्वीकार्यौं । हामी लाजै पचाएर महायज्ञमा बस्यौं । टीका, माला र प्रसाद ग्रहण गर्यौं तथा पुराणका पवित्र कथा श्रवण गरेर आफूलाई पनि पवित्र बनायौं । सायद हामीले आफूलाई युद्धको मट्टीबाट सकुसल निक्लिएकोमा धन्यधन्य ठान्यौं । सायद हामी युद्धमा अवसर नपाएर गएका थियौं । हामीले युद्धलाई अवसर प्राप्तिको साधन सम्झियौं । चाहे सहिदका छोराछोरी महंगा बोर्डिङमा पढेकै छन् । चाहे युद्धद्वारा अपाङ्ग योद्धाहरू भोकभोकै बाँचुन् । राजनीतिक नियुक्तिमा आफ्नै आसेपासे, मण्डले, कुण्डले परेकै छन् । हामीले हिजो जनकम्युनलाई अंगीकार गर्यौं । तर आज त्यो देखाउने दाँत बनेको छ ।

हाम्रा नेताहरू, सभासद्हरू र टाठाबाटा कार्यकर्ताहरू कम्युनमा हैन सानदार फ्ल्याट्मा बस्छन्, महंगा गाडीमा सयर गर्छन् र भुजा ज्यूनार गर्छन् ।

अर्को बिडम्बना दशै र तिहारमा आएर हामी यसरी पछारियौं कि सायद यही नै हाम्रो विचलनको ताजा संकेत हो । हामीले 'महान विजया दशमीको पावन अवसरमा' प्रशस्तै शुभकामनाम आदान-प्रदान गर्यौं र राता अक्षता लगायौं ।

दशैं अगाडिसम्म हामीले जाजरकोटलगायतका जिल्लाको लागि प्रशस्तै राहत संकलन गर्यौं तर दशैं आउँदा नआउँदै हामीले सबै भुल्यौं र दशैंको क्रमशः दोस्रो पृष्ठमा

मुलुकभर डेङ्गुको संक्रमण मन्त्री खनाल पनि संक्रमित

काठमाडौं । केही समययता मुलुकभर डेङ्गुको सन्त्रास फैलिरहेको बेला विभिन्न क्षेत्रमा स्क्रवटाइफसको संक्रमण समेत देखा परेको छ ।

डेङ्गुबाट सर्वसाधारणसहित चिकित्सक र विभिन्न विशिष्ट व्यक्तिमा समेत संक्रमण देखिएको छ ।

डेङ्गुको संक्रमणबाट कृषि तथा पशुपन्छी विकासमन्त्री चक्रपाणि खनाल संक्रमित भएका हुन् । केही दिनअघि एक्कासी ज्वरो आएपछि उपचारका लागि पुल्चोकस्थित निदान अस्पतालमा पुगेका उनको रगत परिक्षणका क्रममा डेङ्गुको संक्रमण फेला परेको थियो ।

मन्त्री खनालको टेकुस्थित ट्रपिकल तथा सरुवा रोग अस्पतालको प्रयोगशालामा रगत परीक्षण गरिए पनि शय्या अभावका कारण निदान र ग्राण्डी अस्पतालमा थप उपचार भइरहेको उनका निकटस्थहरू बताउँछन् ।

पछिल्लो समय काठमाडौं उपत्यकालगायत मुलुक भरका विभिन्न जिल्लामा डेङ्गु रोगको उच्चजोखिम बढ्दै गएको छ । डेङ्गु सङ्क्रमणबाट सिन्धुपाल्चोकस्थित इन्द्रावती गाउँपालिका-१२ भिमटारका ६५ वर्षीय रामबहादुर दनुवारको उपचारकै क्रममा मृत्यु भएको हो ।

ज्वरो आउने, टाउको दुख्ने हुन थालेपछि दनुवारलाई उपचारका लागि धुलिखेल अस्पताल पुऱ्याइएका उनको त्यहाँ उपचार हुन नसकेपछि काठमाडौंस्थित भेनस अस्तालमा उपचारकै क्रममा मृत्यु भएको हो । भए पनि त्यहाँबाट काठमाडौं लैजान सुझाव दिइएको थियो ।

यस्तै डेङ्गुबाट ११ सर्वसाधारण संक्रमित भएको जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय तनहुँले बताएको छ । जिल्लास्थित व्यास, म्याग्दे, आँबुखैरेनी गाउँपालिका र भीमाद नगरपालिकाका व्यक्तिलाई डेङ्गुको सङ्क्रमण देखा परेको जन स्वास्थ्य कार्यालयले उल्लेख गरेको छ ।

जनस्वास्थ्य अधिकृत भट्टराईले टाउको तथा आँखाको गेडी दुख्नु, शरीरमा डाबर आउनु, अरुचि हुनुजस्ता लक्षण देखा परे नजिकको स्वास्थ्य कार्यालयमा परीक्षणका लागि जान अनुरोध गरेका छन् ।

यस्तै हेटौंडा अस्पतालका अनुसार डेङ्गु तथा भाइरल ज्वरोका विरामीको चाप अत्यधिक बढेसँगै पछिल्लो समय अस्पतालले आकस्मिक कक्षमा प्रतिशय्या दुई जनाका दरले विरामीलाई राखेर उपचार गराइरहेको छ ।

यस्तै डडेल्धुरा जिल्लामा भने ज्वरोको समस्या लिएर आउने विरामीमा स्क्रबटाइफसको संक्रमण फेला परेको छ । एक सय २८ शङ्कास्पद विरामीलाई परिक्षणका क्रममा २७ मा स्क्रबटाइफस फेला परेको डडेल्धुरा अस्पतालका ल्याब इन्जार्ज ईश्वरीप्रसाद भुषाल जानकारी दिए ।

पछिल्लो समय उपचारका लागि अस्पताल आएका एक सय २८ ज्वरोका बिरामीको परिक्षण गर्दा २७ जनामा स्क्रवटाइफसको संक्रमण फेला परेको सो अस्पतालको तथ्यांक छ । डडेल्धुरासहित बैतडी, दार्चुला, बझाङ र डोटीलगायत सुदूरपश्चिमका जिल्लामा स्क्रबटाइफसको संक्रमण फेला परेको ल्याब इन्चार्ज भुषालको भनाइ छ ।

स्क्रब टाइफस लागेकालाई समान्यतय ज्वरो आउने, मांशपेशी दुख्ने, अत्यधिक टाउको दुख्ने, पसिना आउने, खोकी लाग्नेजस्ता लक्षण देखापर्ने अस्पतालका मेडिकल सुपरिटेन्डेन्ट जितेन्द्र कँडेलले बताए । स्क्रब टाइफसको प्रमुख लक्षण छालामा घाउ देखिने भए पनि उपचारका लागि यहाँ आएहरूमा प्रायलाई टाउको दुख्ने, आँखाको नानी दुख्ने, सुक्खा खोकी लाग्ने, ज्वरो आउने लक्षण देखा परेको मेडिकल सुपरिटेन्डेन्ट कँडेल बताए ।

पूरै शरीर ढाक्ने गरी लुगा लगाउने, खुला ठाउँमा शौच नगर्ने तथा व्यक्तिगत स्वास्थ्यमा ध्यान दिने, शंका लागेमा नजिकको स्वास्थ्य संस्थामा गई चिकित्सकसँग सल्लाह लिन उनको सुझाव छ ।

आगजनीको आरोपमा दुई पक्राउ

काठमाडौं । सिरहास्थित बरियारपट्टि गाउँपालिका कार्यालयमा आगजनी गरेको आरोपमा प्रहरीले दुई जनालाई पक्राउ गरेको छ ।

अज्ञात समूहले आगजनी गरेको आगजनीबाट गाउँपालिकाका अध्यक्ष बस्ने कोठाको फर्निचर र केही जरुरी कागजात पूर्ण रूपमा जलेर नष्ट भएको प्रहरीले जनाएको छ ।

सो आगजनीमा संलग्न भएको आशंकामा दुई जनालाई पक्राउ गरिएको भन्दै जिल्ला प्रहरी कार्यालय सिरहाका प्रवक्ता प्रहरी नायव उपरीक्षक अपिलराज बोहराले अनुसन्धानपछि थप कुरा भन्न सकिने जनाए ।

घटनास्थलमा अभिनन्दन बालबालिका स्वतन्त्र पार्टी नेपालको पर्चा भेटिएको पनि नायव उपरीक्षक बोहराले बताए ।

दर्जनौं डेरी तथा पानी उद्योगलाई रोक : पाँचलाई शिलबन्दी

काठमाडौं । सिरहा जिल्लाका विभिन्न स्थानमा सञ्चालित मापदण्डविपरीत भन्डै दुई दर्जन डेरी तथा पानी उद्योगको उत्पाद तथा विक्री वितरणमा रोक लगाउनुका साथै पाँच उद्योगलाई शिलबन्दी गरिएको छ ।

खाद्य प्रविधि तथा गुणनियन्त्रण कार्यालय सप्तरीको अनुगमनका क्रममा फेला परेका २२ वटा मापदण्डविपरीतका डेरी तथा पानी उद्योगको उत्पादन तथा बिक्रीमा रोक लगाउनुका साथै पाँच वटा डेरीमा शिलबन्दी गरिएको छ ।

कार्यालयको टोलीले गरेको बजार अनुगमनका क्रममा मापदण्ड विपरीत, दुर्गन्धित तथा कागजातविना नै सञ्चालन भइरहेको ती उद्योगहरू कारबाहीमा परेका हुन् ।

खाद्य प्रविधि तथा गुणनियन्त्रण कार्यालय सप्तरीकाअनुसार सदरमुकाम सिरहामै रहेको ज्वाइस दही तथा आइसक्रिम उद्योग, बजरंग डेरी उद्योग, तथा सुखचैनामा सञ्चालित लक्ष्मी डेरी उद्योग, नरहामा सञ्चालित सुधा दूध डेरी उद्योग एवं मिर्चैया- ५ मा सञ्चालित जयरामनाथ डेरी उद्योगलाई शिलबन्दी गरिएको हो ।

सोही क्रममा नरहा-३ को गङ्गा डेरी उद्योग, मिर्चैया-६ को शिव दूध डेरी उद्योग र माँशेरावाली आइसक्रिम उद्योग, जयराम डेरी उद्योग, विष्णुपुर-१ को जनसेवा डेरी उद्योग, सगरमाथा डेरी उद्योग, सिरहा-१ मा सञ्चालित सिरहा डेरी उद्योग, गणेश दूध डेरी उद्योग, लहान-८ मा सञ्चालित सन्तोषी डेरी उद्योग, मुनीसाह दूध डेरी उद्योग, केबी एण्ड सन्न डेरी उद्योग, न्यू राधाकृष्ण डेरी उद्योग, सुखीपुर-८ मा सञ्चालित कृष्णबलराम डेरी उद्योगलाई उत्पादन र विक्री वितरणमा रोक कार्यालयले जनाएको छ ।

त्यस्तै लहान-१ मा सञ्चालित सीता मिनरल वाटर उद्योग, फ्रेण्डस इन्टरनेशनल, मिल्को इन्डसट्रिज, धनकोट माता मिनरल वाटर उद्योग, डि.एण्ड डी ट्रेडर्स, सुखीपुरस्थित गणेश सेल मिल, मनोज मिष्ठान भण्डार, माँ दुर्गा किराना स्टोर र जलसो डेरी उद्योगलाई पनि उत्पादन र विक्री वितरणमा रोक लगाइएको छ ।

अधिकांश डेरी उद्योगले गाईभैंसीको दूध भनेर प्याकेटवाला पाउडरको प्रयोग गरेको तथा सरकारले तोकिएको मापदण्ड २५ प्रतिशत पनि पालना नगरेको अनुगमणका क्रममा फेला परेकाले कसुरको मात्रा हेरेर उत्पादन र विक्री वितरणमा रोक लगाउनुका साथै शिलबन्दी गरिएको कार्यालयको भनाइ छ ।

डेरी उद्योगीलाई पटकपटक तोकिएको मापदण्ड अपनाउन निर्देशन दिए पनि बेवास्ता गरेकाले यस्तो गरेको प्रमुख सिंहले बताउनुभयो ।

कारबाही मा परेका उद्योगलाई मापदण्ड अपनाएको कागजात र प्रमाण पेश गर्नसमेत निर्देशन दिएको र आवश्यक प्रमाण ल्याएपछि उत्पादन र बिक्री वितरण गर्न अनुमति दिने उहाँको कथन छ ।

सामुदायिकतर्फ मेधा मावि र संस्थागततर्फ रिलायन्स इन्टरनेशनल एकेडेमी उत्कृष्ट

भक्तपुर । सामुदायिकतर्फ भक्तपुरको मेधा माध्यमिक विद्यालय र संस्थागततर्फ रिलायन्स इण्टरनेशनल एकेडेमी देशभरकै उत्कृष्ट विद्यालय बन्न सफल भएका छन् ।

शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयको वार्षिक मूल्याङ्कनमा भक्तपुर नगरपालिका तेखापुखुमा रहेको मेधा मावि सामुदायिक विद्यालयतर्फ र बुढानलीकण्ठ नगरपालिका कपनमा रहेको रिलायन्स इण्टरनेशनल एकेडेमी संस्थागत विद्यालयतर्फ देशभरकै उत्कृष्ट विद्यालय बन्न सफल भएको हुन् ।

मन्त्रालयले ४० औं राष्ट्रिय शिक्षा दिवस तथा ५३ औं अन्तर्राष्ट्रिय साक्षरता दिवसका दिन मेधा माविलाई पुरस्कृत गर्ने शिक्षा मन्त्रालय शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्र सानोठिमीले जानकारी दिएको छ ।

मन्त्रालयले १० कक्षाको परीक्षाफल र ९ कक्षाको विद्यार्थी रजिष्ट्रेशनको आधारमा गरेको मूल्याङ्कनमा मेधाले ९०.१ नम्बर प्राप्त गर्दै पहिलो विद्यालय बन्न पुगेको केन्द्रले जानकारी दिएको छ ।

त्यस्तै सामुदायिकतर्फ गुल्मीस्थित रेसुङ्गा माविले ८६.३४ नम्बर ल्याएर दोस्रो र काठमाडौंको बालाजुस्थित तरुण मावि ८६.३२ नम्बर सहित तेस्रो भएका छन् ।

संस्थागततर्फ भने नेपाल प्रहरी मावि साँगा काभ्रे दोस्रो र भ्याली भ्यू इङ्लिस स्कूल नयाँबानेश्वर काठमाडौं तेस्रो भएका छन् ।

त्यस्तै माध्यमिक शिक्षा उत्तीर्ण परीक्षाअन्तर्गत १२ कक्षासम्म सञ्चालित विद्यालयबाट सामुदायिकतर्फ कास्की पोखराको अमरसिंह मावि प्रथम, मोरङ इन्द्रपुरको सुकुना मावि द्धितीय र पर्वत फलेवासको भवानी विद्यापीठ तृतीय भएका छन् ।

संस्थागततर्फ क्रमशः कास्कीकै एसओसएस हर्मन माईनर प्रथम, काभ्रे साँगाको नेपाल प्रहरी मावि द्धितीय र सेण्ट जेभियर्स कलेज माइतीघर काठमाडौं तृतीय भएका छन् ।

– संक्षिप्त समाचार –

नेपालगञ्ज विमानस्थललाई क्षेत्रीय विमानस्थल बनाउन माग

काठमाडौं । प्रतिनिधिसभा बैठकमा प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीको सिंगापुरमा भइरहेको उपचारलगायत मुलुकका विविध समसामयिक विषयमा सवाल उठेका छन् ।

प्रतिनिधिसभामा प्रधानमन्त्रीको उपचार, प्रस्तावित निजगढ अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल निर्माणमा भएको ढिलाइ, दैनिक उपभोग्य वस्तुको मूल्यवृद्धि, शान्तिसुरक्षा, कृषि ऋण, गौहत्या, संविधान संशोधन, स्वास्थ्य सेवामा बेथिति र एनसेल करसम्बन्धी विषयले प्रवेश पाएको हो ।

बैठकमा नेकपाका प्रभु साहले कृषकलाई ऋणको अधिकार छ कि छैन भनी प्रश्न गर्दै बैंकहरूलाई कृषि ऋण प्रवाह प्रतिशत बढाउने नीति बनाउन सरकारलाई सुझाव दिए । 'साहु महाजनबाट खुलेआममा भइरहेको मिटर ब्याजबाट सर्वसाधारण ठूलो मारमा परेका छन्, कृषिमा आधुनिकरण नभई मुलुकले समृद्धि हासिल गर्न सक्दैन,' साहले थपे- 'कृषि ऋण वास्तविक किसानले पाउन सकेका छैनन्, बैंकमा निक्षेप र कर्जा प्रवाहबीच ठूलो अन्तर छ, निक्षेपका आधारमा कर्जा प्रवाह गरेर निष्क्रिय पुँजीलाई सक्रिय तुल्याइयोस् ।'

बैठकमा नेपाली काङ्ग्रेसका डिला सङ्ग्रौला र देवेन्द्रराज कँडेलले दैलेखमा भीरबाट लडाएर गौहत्या मानवीय संवेदनशीलता विपरीत चरम क्रूरता भएको भन्दै सो कार्यमा संलग्न अपराधीलाई हदैसम्मको सजाय दिलाउन सरकारसँग माग गरेकी छन् । 'गाई नेपालको राष्ट्रिय जनावर मात्रै नभई धर्म, संस्कृति, परम्परा र विश्वासको प्रतीकका रूपमा रहेको हुँदा दैलेख घटना जघन्य अपराध भएकाले निन्दनीय छ, नियोजित ढंगले भीरबाट खसाल्ने काम भएको छ,' सङ्ग्रौलाले भनिन् ।

गौहत्यालाई जघन्य अपराध भएको संज्ञा दिंदै त्यसमा संलग्नलाई कानूनी दायरामा ल्याएर कारवाही गर्नुपर्ने कँडेलको माग थियो ।

सोही बैठकमा राष्ट्रिय जनता पार्टी नेपालका महेन्द्र यादवले आफ्नो दल निजगढमा अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल बन्नुपर्छ भन्नेमा दृढ र प्रतिबद्ध रहेको बताए । यादवले कुनै दल वा अरु विषयलाई देखाएर विमानस्थल सार्ने काम नगर्न र सो क्षेत्रमा रहेको महत्वपूर्ण वन क्षेत्रलाई जोगाएर जोगाउने र वातावरण संरक्षणमा सबैको चासो जानुपर्नेमा जोड थियो ।

समाजवादी पार्टी नेपालकी रेणुकुमारी यादवले सदनमा संविधान सशोधन, नागरिकता, अत्यावश्यक दैनिक उपभोग्य वस्तुमा भएको मूल्यवृद्धि र भ्रष्टाचारका कुरा उठे पनि सरकारले बेवास्ता गरेको भन्दै तरकारीलगायत दैनिक उपभोग्य वस्तुमा भएको चर्को मूल्य वृद्धिका कारण सर्वसाधारण र विद्यार्थी चर्को महंगीको चपेटामा परेको तथा वाइड बडी र सुनकाण्डमा संलग्न अपराधी दण्डित नहुँदा शान्ति सुरक्षा कमजोर भएकोमा आपत्ति प्रकट गरिन् ।

सोहीबीच नेमकिपाका प्रेम सुवालले श्रम, स्वास्थ्य र शिक्षा मन्त्रालयमा बढेको बेथितिलाई सुधार गर्न माग गरे । सोही पार्टीका शेरबहादुर तामाङले ठूला करदाता कार्यालयलाई अदालतको आदेशअनुसार एनसेलको कर छिटो उठाउन सुझाव दिए ।

यस्तै काङ्ग्रेसका गगनकुमार थापाले सिङ्गापुरमा उपचार गराइरहनुभएका प्रधानमन्त्रीको स्वास्थ्यावस्थाका बारेमा सदनलाई जानकारी नगराइएका बारे प्रश्न गर्दै नेकपालाई उहाँको कार्याबोझ घटाउन सुझाव दिए । मुलुको कार्यकारी लामो समयसम्म बाहिर बस्दा राज्य सञ्चालनमा अप्ठ्यारो पर्ने विश्लेषण गर्दै थापाले प्रधानमन्त्रीलाई धपेडी घटाइ आराम गर्ने वातावरण मिलाउनु नेकपाको दायित्व भएको स्मरण गराए । 'यो कुरा कसैलाई नराम्रो र व्यक्तिगत लाग्न सक्छ तर व्यक्तिगत होइन, मानवीयतासँग जोडिएको विषय हो,' थापाको सुझाव थियो । सोही दलका अर्का नेता दिलेन्द्रप्रसाद बडूले प्रतिपक्षले प्रधानमन्त्रीको स्वास्थ्यलाभको कामना गर्दा किन झस्केको भनी प्रश्न गर्दै भ्रष्टाचार रोक्नेतर्फ सरकारको ध्यान जानुपर्नेमा जोड दिए ।

बैठकमा नेकपाकी पूर्णकुमारी सुवेदीले नेपालगञ्ज विमानस्थललाई विस्तार गरी क्षेत्रीय विमानस्थलका रूपमा विकास गर्ने विषय कार्यान्वयन हुनुपर्नेमा जोड दिइन् भने काङ्ग्रेसका सञ्जयकुमार गौतमले बाँकेको खजुरास्थित सुशील कोइराला प्रखर क्यान्सर अस्पतालको भौतिक पूर्वाधार र उपकरणको व्यवस्था भए पनि जनशक्तिको कमी देखाएर लामो समयसम्म सञ्चालनमा नल्याउँदा त्यस क्षेत्रका २५ जिल्लाका सर्वसाधारण उपचारका लागि भारत जानुपर्ने बाध्यता अन्त्य हुनुपर्नेमा जोड दिए ।

यस्तै नेकपाका विरोध खतिवडाले स्थानीयवासीको आवश्यकता विपरीत नीतिनियम बनाउँदा निकुञ्ज वरपरका खोलानालामा माछा मारेर जीविकोपार्जन गर्दै आएका बोटेलाई अन्याय भएको बारे सदनलाई जानकारी गराए भने सूर्य पाठकले सदनमा उठाइएका जनजीविका प्रश्नको सरकारबाट जवाफ दिने व्यवस्था गरियोस् भन्दै कालीगण्डकीमा बालुवा गिट्टीको नाममा हुँदै आएको दोहन रोक्न सदनको ध्यानाकर्षण गराए ।

नेकपाकै राजबहादुर बुढाले प्राकृतिक स्रोतले भरिपूर्ण कर्णाली क्षेत्रमा उद्योगी पुग्नुपर्नेमा चोरी तस्करीको बिगबिगी भएका जानकारी दिंदै कर्णाली क्षेत्रलाई डम्पिङ क्षेत्र नबनाउन सुझाव दिए । सोही पार्टीका नवराज रावतले धर्मको संरक्षण गर्ने भनेर गाई नै चुनाव चिन्ह राखेको राप्रपाका कार्यकर्ता मेयर रहेको उपमहानगरपालिकाले किन गाई लखेटेर भिरबाट लडाउने काम गऱ्यो भनी प्रश्न गर्दै घटनामा संलग्नलाई कारवाही गर्न माग गरे ।

बैठकमा नेकपाकै नवीना लामाले चिकित्सा शास्त्र अध्ययन संस्थानका आन्दोलनमा रहेका विद्यार्थीका माग सुन्न र भरखरै पारित भएको चिकित्सा शिक्षा नीति विपरीत गरेर काम नगर्न विश्वविद्यालयलाई सुझाव दिए भने यज्ञराज सुनुवारले संविधान जारी भएको तीन वर्ष पूरा हुने अवस्थासम्म आइपुग्दा थुप्रै ऐन कानून सके पनि शिक्षा क्षेत्र भने अझै अस्तव्यस्त भएको प्रति चिन्ता व्यक्त गरे ।

तीज पर्व : पशुपतिनाथ मन्दिर लाखौं भक्तजनले खचाखच

काठमाडौं । पशुपति मन्दिरमा यस वर्ष दर्शनार्थीले सहज रुपमा दर्शन गर्न सक्ने गरी व्यवस्थित गरिएको पाइएको छ। सोमबार बिहान ३ बजेदेखि नै पशुपतिका चारै ढोका खुला गरिए। बिहान १५ मिनेटमै मूल मन्दिरभित्र प्रवेश गरेर दर्शन गर्न सकिन्छ भने १० बजेपछि आधा घन्टासम्ममा दर्शन गर्न सकिएको पशुपति क्षेत्र विकास कोषका सदस्यसचिव डा. प्रदीप ढकालले बताए।

मूल मन्दिर प्रवेश गर्न पशुपति क्षेत्र जाने स्थानमा चार ठाउँबाट लाम लाग्ने व्यवस्था गरियो। उत्तरतिर गुह्येश्वरी र दक्षिण एयरपोर्ट- तिलगंगा क्षेत्रमा मूल मन्दिर प्रवेश गर्ने लाम निकै लामा थिए।

पश्चिम जयबागेश्वरीबाट छिर्ने लाम भने सहज रहेकाले भक्तजनलाई त्यताबाट पस्न उनले आग्रह गरेका थिए। यस वर्षदेखि पूर्वतर्फको मूल ढोका पनि तीजका भक्तजनलाई प्रवेश गर्न वैकल्पिक रुपमा खुला गरिएकाले चाँडो दर्शन गरेर फर्कन सकिएको भक्तपुरको साँगाबाट आएकी रश्मिला ढुंगानाले बताइन्। विगत वर्षभन्दा यस वर्ष लामबाट मन्दिर प्रवेश गरी दर्शन गर्न सहज भएको उनको प्रतिक्रिया थियो।

दिउँसो २ बजेसम्म करिव चार लाख भक्तजनले पशुपतिको मूल मन्दिरभित्र प्रवेश गरी दर्शन गरेको सदस्यसचिव ढकालले जानकारी दिए। तीजका दिन सोमबार पनि परेकाले भक्तजनको बढी भीड लागेको हो। भक्तजनको स्वास्थ्यलाई ध्यान दिएर मूल मन्दिर परिसरमै तीन वटा स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गरिए। निःशुल्क पानी वितरण गर्ने संस्था पनि पशुपति क्षेत्रमा खटिए। यस वर्ष उल्लेख्य रुपमा महिला प्रहरी पशुपति क्षेत्रमा खटाइए। तीस प्रतिशत महिला प्रहरी खटाइएको महानगरीय प्रहरी वृत्त गौशालाका प्रमुख प्रदीप सिंहले बताए।

भक्तजनको सुरक्षाका लागि चार हजारभन्दा बढी सुरक्षाकर्मी पशुपति क्षेत्रमा परिचालन गरिए।

सीमाक्षेत्रको बाटो खुल्नासाथ तस्करहरूको लावालस्कर

काठमाडौं । विनासकारी भूकम्पपछि चार वर्षसम्म बन्द रहेको नेपाली र बीचको ठूलो व्यापारिक नाका तातोपानीको बाटो खुल्नसाथ तस्करहरू सल्बलाउन थालेका छन्।

पछिल्लो समय तातोपानी नाका खुलेको दुई महिना बित्न नपाउँदै अवैध सामग्री ओसारपसार गर्ने तस्कर सीमाक्षेत्रमा सक्रिय हुन थालेका हुन्।

सुरक्षा संयन्त्र मजबुत नभएकै कारण देखाउँदै भूकम्पका बेला बन्द भएको नाका खुलाउन चिनियाँ पक्षले आनकानी गर्दै आएको थियो। नाका खुले यता नेपालको बाटो हुँदै तातोपानीबाट चीन लैजान लागिएको ८३ किलो रक्तचन्दनसहित दुई जनालाई प्रहरीले पक्राउ गरिसकेको छ। उक्त परिमाणको रक्तचन्दनसहित दुई भरियालाई बौद्धबाट प्रहरीले पक्राउ गरेको हो।

यस्तै केही साताअघि प्रहरीले तातोपानी नाका हुँदै राजधानी काठमाडौं भित्र्याउन लागेको अवैध मादक पदार्थ र खाद्य सामग्री लोड गरी फिर्ता आउने क्रममा रहेको बोलेरो गाडी मितेरी पुलबाट कब्जा गरेको थियो। पक्राउ परेको बोलेरो र चालक एक लाख आठ सय ६५ रूपैयाँ धरौटीमा छुटेपछि सूचना बाहिर आएको थियो।

जिल्ला प्रहरी कार्यालय सिन्धुपाल्चोकका प्रहरी नायब उपरीक्षक माधव काफ्ले भने नाकामा सुरक्षा चुस्त पारेकाले अहिलेसम्म कुनै अवैध गतिविधि नभएको दावा गर्छन्। 'खासाबाट लोड भएर आएका सबै सामान बन्दरगाहमा आएर जाँच हुन्छ, यताबाट उता प्रवेश नै कठिन छ। त्यसैले अहिले कुनै अवैध सामग्री ओसारपसार हुनसकेको छैन,' उनले सुनाए।

विगतदेखि नै तातोपानी नाकाबाट बरामद भएका रक्तचन्दन र सवारीसाधन अहिले अलपत्र सड्ने अवस्थामा पुगेका भने सवारीसाधन कवाड बनिसकेका छन्। जिल्ला प्रशासन कार्यालयको प्राङ्गणमा विसं २०६२ देखि बरामद गरिएको रक्तचन्दन र कवाड बनिसकेका सवारी थन्किएर बसेका छन्।

विसं २०६२ मा बाह्रबिसे प्रहरीले बरामद गरेको सात हजार आठ सय किलो, २०६४ मा जिल्ला प्रहरी कार्यालयले बरामद गरेको छ हजार छ सय किलो, २०६४ मै विशेष अनुगमन टोलीले बरामद गरेको आठ हजार दुई सय किलो रक्तचन्दन अपलपत्र थन्किएको छ।

कैदीबन्दीबीच भाइरल संक्रमण

काठमाडौं । महोत्तरी, धनुषा र सर्लाही तीन जिल्लाको संयुक्त कारागार जलेश्वरमा रहेका कैदीबन्दीमध्ये एकचौथाइलाई भाइरल ज्वरो संक्रमण देखिएको छ।

कारागारका जेलर कन्हैयाकुमार मिश्रका अनुसार अत्यधिक गर्मी र क्षमताभन्दा भन्डै चार गुणा बढी कैदीबन्दीको चाप कारण पनि भाइरल ज्वरोको सङ्क्रमण फैलिएको हो।

एक सय ३५ कैदीबन्दी राख्ने क्षमता भएको सो कारागारमा हाल विभिन्न न्यायिक र अर्धन्यायिक निकायको आदेशमा चार सय ५१ पुरुष, ४५ महिलासहित तीनमा आश्रित ४ बालबालिका गरी पाँच सय कैदीबन्दी रहेका छ।

चर्को घाम तथा अत्याधिक चापका करण मान्छे-मान्छे उकुसमुकुसिएर उत्पन्न हुने गर्मीले कारागारमा अहिले भन्डै एक सय ४० कैदीबन्दी भाइरल ज्वरोको पीडा खेपिरहेको मूलकैदी (चौकीदार) श्यामसुन्दर यादवले बताए।

जलेश्वर कारागारका सूचना अधिकारी कमसुदन महासेठका अनुसार हाल कारागारबाट दैनिक एक दर्जन बढी कैदीबन्दी उपचारका लागि जिल्ला अस्पताल जलेश्वरमा पठाइने गरिएको छ। अत्यधिक गर्मीकै कारण कैदीबन्दी उकुसमुकुस भएर बाँचिरहेको उनले सुनाए। धेरैलाई कारागारमै दरबन्दी भएका सिनियर अहेवले भित्रै गएर र बाहिर निकालेर समेत उपचार गर्ने र सिकिस्त विरामीलाई उपचारका लागि जिल्ला अस्पताल पठाउने गरिएको महासेठले बताए।

जलेश्वर अस्पतालमा उपचार गराउन आउनेमध्ये एकचौथाइ विरामी कारागारबाटै आउने गरेको जिल्ला अस्पताल जलेश्वरका डा. मृत्युञ्जयकुमार ठाकुरले बताए।

आय–आर्जनका रूपमा खानेपानीको विकास गर्न सुझाव

काठमाडौं । प्रतिनिधिसभा, विकास तथा प्रविधि समिति बैठकमा बोल्ने सांसदहरूले आयआर्जनको माध्यमका रूपमा खानेपानीलाई विकास गर्दै यसको पहुँचलाई विस्तार गर्न आग्रह गरेका छन्।

सांसदले खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक,२०७६ माथि यस्तो सुझाव दिँदै खानेपानीको मुहान संरक्षण गर्न, भूमिगत पानीको दोहन रोक्न र खानेपानीको पहुँच सबै जनतामा पुऱ्याउन सुझाव दिएका हुन्।

संविधानमा रहेको खानेपानी तथा सरसफाइ मौलिक अधिकारको कार्यान्वयनमा सरकारले पहिलो पटक विधेयक तयार गरी संसद्मा प्रस्तुत समेत गरेको हो। सांसदहरूले उक्त विधेयकमाथि एक सय ४५ भन्दा बढी संशोधन प्रस्ताव राखेका छन्।

यसैबीच स्वच्छ, गुणस्तरीय खानेपानी तथा सरसफाइको पहुँचमा सबै जनतालाई ल्याउन विधेयक आएको भन्दै खानेपानी तथा सरसफाइमन्त्री बीना मगरले विधेयकले खानेपानीको सस्थागत विकास हुने दावी गरिन्। 'पानीको स्रोत, मुहान संरक्षण र व्यवस्थापन गर्दै सामान वितरण गर्न विधेयकले जोड दिएको छ,' मन्त्री मगरले थपिन्, 'विधेयक कार्यान्वयमुखी रहेको छ।'

पहाडी जिल्लामा भूकम्पपछि सुकेका मुहानबाट फेरि पानी आउने वातावरण सरकारले बनाउनु पर्ने समितिका सदस्य गणेश पहाडीको जोड थियो।

समितिका सदस्य राजेन्द्रकुमार केसी र बहादुरसिंह लामाले पानीलाई आयआर्जनको माध्यमका रूपमा विकसित गर्न आवश्यक रहेकोले छिटो विधेयक पारित गर्न आग्रह गरे। मौलिक अधिकारलाई कार्यान्वयनका लागि सत्तापक्ष र प्रतिपक्ष नभनी विधेयकलाई पारित गरिनु पर्ने समितिका सदस्य दामोदर भण्डारी, बीनाकुमारी श्रेष्ठ, जिपछिरिङ लामा महेन्द्र रायलगायतको जोड थियो।

झोलामा खानेपानीका स्रोत राख्ने प्रवृत्ति अन्त्य गर्नु पर्नेमा आवश्यक रहेको समितिका सभापति कल्याणी खड्काको जोड थियो।

गृहमन्त्रीसाग बङ्गलादेशी राज्यमन्त्रीको भेट

काठमाडौं । गृहमन्त्री रामबहादुर थापा बादलसँग नेपाल भ्रमणमा रहेका बंगलादेशको विपद व्यवस्थापन तथा राहत राज्यमन्त्री एनामुर रहमानले भेटवार्ता गरेका छन्।

भेटका क्रममा नेपाल र बङ्गलादेशबीच द्विपक्षीय सम्बन्ध, आपसी हित र विपद व्यवस्थापनमा आपसी सहकार्यका विषयमा छलफल भएको ग्रहमन्त्री थापाले बताए। अनुभवको आदान-प्रदानद्वारा दुई देशले विपद व्यवस्थापनमा सहकार्य बढाउँदै लैजानुपर्ने गृहमन्त्री थापालको भनाइ थियो।

सोही क्रममा गृहमन्त्री थापाले विसं २०७२ को विनाशकारी भूकम्पका बेला बङ्गलादेशको तर्फबाट भएको सहयोगका लागि राज्यमन्त्री रहमान र उनीमार्फत त्यहाँको सरकारलाई धन्यवाद व्यक्त गरेका थिए।

बङ्गलादेशका राज्यमन्त्री रहमानले नेपालले विपद् व्यवस्थापनको क्षेत्रमा गरेको कामहरू सिक्न लायक रहेको भन्दै विपदको क्षेत्रमा दुई देशबीच सहकार्य आवश्यक रहेको बताए।

भेटवार्ताका क्रममा राज्यमन्त्री रहमानले आफ्नो देशमा विशेषतः बाढी, चक्रवात, हुरीजस्ता प्राकृतिक विपदका घटना बढी हुने गरेको जानकारी दिए।

मेलम्चीमा आन्दोलनकारी र प्रहरीबीच झडप चार घाइते

सिन्धुपाल्चोक । मेलम्ची खानेपानी आयोजनामा आन्दोलनको दोस्रो दिन पीडित स्थानीय मजदुर र प्रहरीबीच झडप भएको छ।

खानेपानीको मुहानमा धर्नामा बसेका पीडितसँगको झडपमा प्रहरीले अश्रु ग्यास प्रहार गरेपछि भएको झडप आन्दोलनकारीतर्फका दुई र प्रहरीतर्फका दुई जना घाइते भएको इलाका प्रहरी कार्यालय हेलम्बुका प्रहरी निरीक्षक मणिराम लामिछानेले बताए।

पीडित आन्दोलनकारीले आयोजनाको सवारी सधानमा ढुंगामुढा प्रहार गरेपछि आफूहरू बाध्य भएर अश्रु ग्यास र हवाइ फायर गर्न बाध्य भएको प्रहरीको दावी छ। प्रहरी र स्थानीयबीच भएको उक्त झडपमा ६ राउण्ड अश्रु ग्यास तथा २ राउण्ड हवाइ फायर भएको थियो। आन्दोलनकारीले मेलम्ची आयोजनाको सवारी साधनमा ढुंगा प्रहार गरेपछि अश्रुग्यास प्रहार गरिएको प्रहरी निरीक्षक लामिछानेको भनाइ छ।

तोकेको घेरा नाघ्न खोजेपछि रोक्न खोज्दा आन्दोलनकारीले एक्कासि ढुंगामुढा प्रहार गरेपछि प्रहरीले भीड तितरबितर पार्नका लागि हवाइ फायर र अश्रुग्यास प्रहार गरेको लामिछानेले बताए।

आयोजनाको बाँध भएको ठाउँमै पुगेर अवलोकन गर्ने भन्दै अगाडि बढेका आन्दोलनकारीलाई प्रहरीले रोकेको र अम्बाथानमा पूर्वमन्त्री एवं प्रतिनिधिसभा सदस्य शेरबहादुर तामाङ, प्रमुख जिल्ला अधिकारी, प्रदेशसभा सदस्यलगायतको टोलीसहित एकै पल्ट जाने भनिए तापनि उनीहरूले पर्खन नसक्ने भन्दै ढुंगामुढा हान्न थालेपछि घटनाले उग्ररूप लिएको थियो।

रामेछापवासीका लागि रामेछापवासीद्वारा प्रकाशित/सम्पादित
रामेछाप पोष्ट
खोजीखोजी पढ्ने गरौं ।

हरेक आइतबार
जनप्रवाह साप्ताहिक
खोजीखोजी पढ्ने गरौं ।

२०७५ साल भदौ १ गते लागू भएको अपराध संहितामा रहेका मुख्य व्यवस्थाहरू :

- संक्रामक रोग फैलाउनेलाई दस वर्षसम्म कैद र एक लाख रूपैयाँसम्म जरिवाना हुने,
- एचआईभी वा हेपाटाइटिस बीको रोग फैलाउनेलाई दस वर्षसम्म कैद र एक लाख रूपैयाँसम्म जरिवाना हुने,
- यातना दिनेलाई पाँच वर्षसम्म कैद वा पचास हजार रूपैयाँसम्म जरिवाना वा दुवै सजाय हुने,
- व्यक्ति बेपत्ता पार्नेलाई पन्ध्र वर्षसम्म कैद र पाँच लाख रूपैयाँसम्म जरिवाना हुने,
- अपहरण गर्ने वा शरीर बन्धक लिनेलाई सात वर्षदेखि दस वर्षसम्म कैद र सत्तरी हजारदेखि एक लाख रूपैयाँसम्म जरिवाना हुने ।

नेपाल सरकार
सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय
सूचना तथा प्रशारण विभाग

स्वदेश...

सिंगापुरमा रहेका प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओली इन्टरनेटको भिडियो सर्भिसमा देखिए। कार्यवाहक प्रधानमन्त्री पोखरेलसहितका मन्त्रीहरूले सञ्चो-विसञ्चो सोधे। त्यसको जवाफ दिँदै प्रधानमन्त्री ओलीले पनि मन्त्रीहरूका काम-कारबाहीबारे चासो राखे। स्वास्थ्योपचारका क्रममा सिंगापुरमा रहेका प्रधानमन्त्री ओली र मन्त्रीहरूबीच यस्तो कुराकानी भएको थियो।

तर, यसलाई मन्त्रिपरिषदको बैठक भनिएन। प्रधानमन्त्री ओलीले दोम्रो पटक सिंगापुरबाट आफ्नो क्याबिनेटका सदस्यहरूसँग सरकारका कामबारे छलफल गरे। प्रधानमन्त्रीका राजनीतिक सल्लाहकार विष्णु रिमालले ट्विट गर्दै भने- 'उहाँले आफ्नो उपचारबारे जानकारी दिनुभएको छ। मन्त्रीज्यूहरूले आ-आफ्ना कामबारे प्रमलाई अपडेट गर्नुहुने योजना।'

भदौ ९ मा भिडियो कन्फ्रेन्समार्फत भएको कुराकानीलाई प्रधानमन्त्री स्वयं र राजनीतिक सल्लाहकार रिमालले मन्त्रिपरिषदको बैठक भनेका थिए। यसले गर्दा त्यसको वैधानिकता र सुरक्षालाई लिएर संसद् हुँदै सार्वजनिक सभा-समारोहमा समेत टीका-टिप्पणी भएको थियो।

आधुनिक प्रविधिको उपयोग गर्नु राम्रो भए पनि भिडियो कन्फ्रेन्सबाट मन्त्रिपरिषद् बैठक गर्दा सूचना चुहिने भन्दै प्रमुख प्रतिपक्षी कांग्रेसले विरोध गरेको छ।

विदेश...

परिस्थितिलाई चिरेर यहाँसम्म पुऱ्याएका छौं। एकताबद्ध भएर अभियानमा गयौं भने अबको परिस्थिति सामान्य नै हुन्छ। एकपछि अर्को विजय हासिल गर्दै अगाडि बढ्ने छौं।'

यसैबीच कम्युनिस्ट आन्दोलन कसैको दयामा नभई थुप्रै चुनौतीलाई पार गरेर यहाँसम्म आइपुगेको नेता श्रेष्ठको टिप्पणी थियो। 'पार्टी एकता भएपछि जुन तदारुकता र तीव्रताका साथ तीन महीनाभित्र सकेर तुरुन्तै जनताको बीचमा जाने कमिटीको बैठक गर्ने, स्थानीयदेखि प्रादेशिक तह, सङ्घीय सरकारसम्मलाई निर्देशित गर्ने सरकारलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्ने, गल्ती भयो भने त्यसलाई खबरदारी गर्नुपर्ने थियो। हामीले त्यसो गर्न सकेनौं,' उनले थपे 'त्यो थोरै हाम्रो कमीकमजोरीले प्रतिक्रियावादीले अतिरञ्जीत ढंगले प्रचार गर्ने र प्रतिक्रियावादीले टाउको उठाउने जमर्को गरेको हामीले देख्ने सुन्ने गरेको छौं।'

कम्युनिस्ट पार्टीको बहुमतलाई कुनै न कुनै रूपमा देख्न नचाहनेहरूले सानोतिनो कमजोरी मात्र भेटियो भने त्यसलाई तिललाई पहाड बनाएर पार्टी र नेतालाई बदनाम गर्ने प्रयास भइरहेको उनको विश्लेषण थियो।

यसैबीच पूर्वप्रधानमन्त्री दाहालले कम्युनिस्टको सरकारमाथि थुप्रै चुनौती र अवसर पनि रहेकाले चुनौतीलाई पार गर्दै जानुपर्ने टिप्पणी गरे। 'अब जनताको अपेक्षा र राष्ट्रको आवश्यकताअनुसार हामीले सेवा प्रवाह गर्न सकेनौं, परिणाम दिन सकेनौं, राष्ट्रिय एकता र स्वाधीनतालाई सुदृढ गर्न र जनभावनाअनुसार विकास, समृद्धिको यात्रा अगाडि बढाउन सकेनौं, कम्युनिस्ट पार्टीको नेतृत्व हुनुको नाताले सामाजिक न्याय र समाजवाद चरित्रतिर जाँदैछौं भन्ने विश्वास जनतालाई दिन सकेनौं भने' अध्यक्ष दाहाले भने 'यो आफैंमा एउटा ठूलो चुनौती बनेर आउने स्थिति छ।'

जनताका वर्गसंघर्ष, विभिन्न सामाजिक न्यायको मुद्धाको संघर्षमा लागेर तानाशाही, निरङ्कुशतन्त्र, समान्तवादको लडाईंमा हामीले विजय हासिल नगरेको भए अहिलेको यो उपलब्धी हासिल हुनै नसक्ने अध्यक्ष दाहालको विश्लेषण थियो। निकै लामो बहस, त्याग, बलिदान, आन्दोलन र संघर्षकाबीचबाट खारिएका नेताको कारणले अहिले मुलुकमा कम्युनिस्ट आन्दोलन सफल भएको पनि उनको दावी थियो।

अध्यक्ष दाहालले नेपाल कम्युनिस्ट आन्दोलन र अन्तर्राष्ट्रिय मामिलाको धेरै अनुभव हालिस गरेका नेता नेपाल विभागको प्रमुख रहेकाले पार्टी र देशको अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध विस्तार र सुदृढ भएको आफूले विश्वास गरेको टिप्पणी गरे।

यस्तै विभागले पार्टी र देशको अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध सुदृढ गरी राष्ट्रिय हितमा काम गर्ने विभाग प्रमुख नेपालको भनाइ थियो। 'एकातिर कम्युनिस्ट पार्टीसँग भाइचारा सम्बन्ध स्थापित गर्नु छ, कतिपय पार्टीसँग मित्रतापूर्ण सम्बन्ध बनाउनुपर्ने छ र कतिपयसँग औपचारिक सम्बन्ध राखेर चल्नुपर्दछ,' नेता नेपालको टिप्पणी थियो। उनले पार्टी र देशको आर्थिक विकासमा सहयोग सम्बन्ध विस्तार गर्दै मुलुकले अंगालेको परराष्ट्र नीतिअनुसार पार्टीका गतिविधि सञ्चालन गर्ने बताए।

यसैबीच नेकपा प्रवक्ता नारायाणकाजी श्रेष्ठले देशको सार्वभौमसत्ता, स्वाधीनताको रक्षा गर्नका लागि कूटनीतिक पहल पहिलो भएको विश्लेषण गर्दै विभागले राष्ट्रिय रक्षा गर्न पार्टीलाई विदेश नीतिमा पृष्ठपोषणको काम गर्ने बताए।

यस्तै विभागका उपप्रमुख राम कार्की र विष्णु रिजालले पार्टीको नीति, योजनालाई अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा पुऱ्याई सम्बन्धलाई सुदृढ बनाउने विश्वास दिलाएका थिए।

सम्पदाप्रेमी...

कला संस्कृति, सम्पदा केवल संस्कृति र आस्था मात्र नभई देशकै गौरव र पहिचानको विषय भएकाले परम्परागत रीतिरिवाज र संस्कृतिको संरक्षण तथा प्रवर्द्धनमा एकजुट भएर लाग्नुपर्ने खाँचो औंल्याएका हुन्। पशुपतिनाथलगायत सम्पदाभित्रको जग्गा, मठ, मन्दिर तथा अन्य सम्पत्तिको उचित संरक्षण गरी मुलुकको आर्थिक आम्दानीमा टेवा पुऱ्याउनुपर्ने सहभागी वक्ताहरूको धारणा थियो।

बैठकका वक्ता सांसदहरूले पशुपति क्षेत्रभित्रका मूर्त कलाकृतिको संरक्षण तथा अन्य धार्मिक मठमन्दिरको संरक्षण प्रवर्द्धन गरी नजिकिएको नेपाल भ्रमण वर्ष २०२० अभियानको सन्दर्भमा उजागर गरिनुपर्ने धारणा राखेका हुन्।

सतितिको बैठक पशुपतिनाथ क्षेत्रको सम्पदा अध्ययनका लागि अन्तरराष्ट्रिय सम्बन्ध समितिअन्तर्गत गठित उपसमितिका संयोजक एवं सांसद सुजिता शाक्य, सांसद कृष्णगोपाल श्रेष्ठले सम्पदाप्रेमीका नाममा सम्पदामाथि अतिक्रमण गर्ने प्रवृत्ति बढेको भन्दै त्यसका विरुद्ध सबै एकजुट भएर लाग्नुपर्नेमा जोड दिए।

यस्तै सांसद नारदमुनि राना, सांसद रेणुका गुरुङ, सांसद कृष्ण राईले पशुपतिनाथको जस्तै वाग्मती नदी र आसपासका सम्पदाको संरक्षणका लागि विशेष गुरुयोजनाका साथ अघि बढ्नुपर्ने औंल्याएका थिए।

समितिका सभापति पवित्रा निरौला (खरेल) परस्परागत संस्कृतिको जगेर्ना गर्नु नेपालीकै दायित्व हो भन्दै पछिल्लो समय बढ्दै गएको सम्पदा क्षेत्र, मठमन्दिर जग्गा रोक्नका लागि सबै एकजुट भएर लाग्नुपर्ने धारणा व्यक्त गरेकी थिइन्।

सम्पदा संरक्षणका नाममा हुने अतिक्रमणलाई निरुत्साहित गर्दै पवित्र हृदयका साथ राष्ट्रको सम्पदा जगेर्ना गर्दै नेपाल भ्रमण वर्षको अवसरमा आफ्ना मौलिक संस्कार र संस्कृतिको प्रस्तुति गरिनु पर्नेमा खरेलको जोड थियो।

यस्तै संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयका सचिव केदारबहादुर अधिकारीले पशुपतिनाथ र लुम्बिनी क्षेत्रको राष्ट्रिय र अन्तरर्राष्ट्रिय महत्वकै कारण सरकारले राष्ट्रिय गौरवको आयोजनाको रूपमा यसको विकास प्रवर्द्धनलाई उच्च प्राथमिकतामा राखेको जिकिर गरे।

सोही क्रममा अनुसन्धानकर्ताद्वय निर्मला पोखरेलले पशुपतिनाथ मन्दिर क्षेत्रमा रहेका मूर्त सम्पदा र डा सन्ध्या खनालले पशुपतिनाथ क्षेत्रका अमूर्त सम्पदाबारे कार्यपत्र प्रस्तुत गरेका थिए। पोखरेलले पशुपतिनाथ क्षेत्रको जग्गा, मठमन्दिर तथा अन्य सम्पत्ति अतिक्रमणमा परेकोले उचित संरक्षणका लागि सरकारको ध्यानाकर्षण गराएकी थिइन् भने खनालले पशुपतिनाथ क्षेत्रका अर्मूत सम्पदा क्रमशः अतिक्रमणमा पर्नु संस्कृति माथिकै आक्रमण भएको भन्दै पुरातात्विक धार्मिक सम्पदाको संरक्षण प्रवर्द्धनमा सरोकार भएका निकाय एकजुट भएर लाग्नुपर्नेमा जोड दिएकी थिइन्।

समितिले सरोकारवाला तीस निकायलाई बोलाएर पशुपतिनाथ क्षेत्रका मूर्त र अमूर्त सम्पदाको अवस्थाबारे जानकारी गराएको हो।

किन मारिए...

सोधपुछ गरेको छ। पाठकको संयोजकत्वमा सुरक्षा निकायको समेत प्रतिनिधित्व रहने गरी शनिबार गठन गरेको चार सदस्यीय छानबिन समितिलाई १५ दिनभित्र प्रतिवेदन पेश गर्न कार्यदेश छ।

यस्तै नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकाद्वारा स्थानीय कानुन व्यवसायी विकास आचार्यको संयोजकत्वमा गठित सात सदस्यीय छानबिन समितिले पनि सुर्खेत पुगेर घटनाबारे अनुसन्धान थालेको छ। त्यो समितिले पनि वीरेन्द्रनगरमा नागरिक समाजका प्रतिनिधि र सञ्चारकर्मीसँग घटनाबारे सोधपुछ गरेको हो।

नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिका-२१ फुलटेक्रा र बेतनीबीचमा रहेको कान्जीहाउसबाट दैलेखको शिरस्थानसम्म पुऱ्याउने भनी ट्रकमा लोड गरिएका ३६ गाईगोरु गत शुक्रबार बिहान सुर्खेतको वीरेन्द्रनगर नजिकैको जङ्गलमा भीरबाट खसालेर मारिएको अवस्थामा भेटिनुका साथै बाँकी घाइते र बेवारिसे अवस्थामा छाडिएका थिए। सोही दिन प्रहरीले गाई-गोरुलाई भिरबाट खसालेर मारेको अभियोगमा ढुवानीमा आएका ट्रकका चालकलाई नियन्त्रणमा लिएको थियो।

सोही दिन सुर्खेतको कटकुवा र धुलियाबिट जङ्गलको भिरबाट खसालेर गाईगोरु मारेको अभियोगमा पक्राउ परेका ट्रकका चालक/सहचालक गरी सात जनालाई प्रहरीले गोबध मुद्धामा अनुसन्धान गरिरहेको छ।

मुलुकी अपराधसंहिताअन्तर्गत पशुपक्षीसम्बन्धी कसुर गर्नेलाई कानूनी कारवाही गर्ने प्रावधान छ। अपराधसंहिताको उक्त कसुरअन्तर्गत दफा २८९ को उपदफा १ मा कसैले गाई वा गोरु मार्ने वा कुनै चोट पुऱ्याउने नियतले कुनै काम गर्न नहुने उल्लेख छ। उपदफा २ मा गाई र गोरु मारेमा तीन वर्ष कैदको हुने व्यवस्था छ।

नेपालगञ्ज उपमहानगरअन्तर्गतका नगर प्रहरी निरीक्षक सूर्य बोगटीलाई पनि पक्राउ पुर्जी जारी गरिएको छ। बोगटी गाईगोरु राखिएकै ट्रकमा सँगै सुर्खेत पुगेको आधारमा उनलाई समेत गोबध मुद्धाको दोषीका रूपमा प्रहरीले अनुसन्धान अघि बढाएको छ।

अब देशले...

देशमै रोजगारी सिर्जना गरी विकासलाई नयाँ युगतिर लैजाने कार्यमा सबै मिलेर शान्ति, स्थिरता र राष्ट्रको एकतासँगै संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रका निम्ति लाग्नु पर्ने औंल्याए।

आफूले चितवनलाई नवलपरासी, मकवानपुर, धादिङ र गोर्खाको केन्द्रबिन्दुका रूपमा नमूना जिल्ला बनाएर अघि बढाउँदै देशैभर सन्देश दिन चाहेको समेत पूर्वप्रधानमन्त्री दाहालले खुलाए। भरतपुर विमानस्थललाई विस्तार गर्ने कार्यमा आफूले सक्दो भूमिका निर्वाह गर्ने प्रतिबद्धता गरेका उनले त्यसको स्तरोन्नतिका लागि नेपाली सेनाको गण र घोडा प्रजनन केन्द्र स्थानान्तरणका विषयमा रक्षा र पर्यटन मन्त्रालयका मन्त्री एवं उच्चअधिकारीहरूसँग छलफल गरिने पनि सुनाए।

कार्यक्रममा संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयनमन्त्री योगेश भट्टराईले काठमाडौं विमामस्थलमा चाप बढ्दै गएकाले आन्तरिक साना जहाज उडान र अवतरणका लागि वैकल्पिक विमानस्थलको रूपमा भरतपुरलाई विकास गरिने र यसका लागि अध्ययन गर्न एक हप्ताभित्र समिति गठन गरी काम अघि बढाइने आश्वासन दिए।

मन्त्रालयले आफ्नो नीति तथा कार्यक्रममा समेत भरतपुर विमानस्थलको स्तरोन्नति र विस्तार गरी रात्रिकालीन उडान गर्ने रहेको जानकारी दिँदै मन्त्री भट्टराईले सो विमानस्थल जोखिमपूर्ण बन्दै गएकाले भने उडान बन्द गरी विस्तार गर्नुको विकल्प नभएको जिकिर गरे।

सरकारले आवश्यक ठानेमा सँगै रहेको नेपाली सेनाको गणलाई स्थानान्तरण गरी विमानस्थल विस्तार गर्न सकिने मुख्यमन्त्री डोरमणि पौडेलको टिप्पणी थियो। आफ्नो प्रदेशका सबै जिल्लामा साना विमानस्थल जरुरी रहे पनि भरतपुर विमानस्थललाई विस्तार गरिनु पर्ने, प्रदेशको राजधानी हेटौंडा नै सुनिश्चित हुनेमा आफू विश्वस्त रहेको र यसका लागि पनि भरतपुर विमानस्थल विस्तार गर्नुपर्नेमा पौडेलको जोड थियो।

यस्तै नेपाली सेनाका प्रदेश नम्बर ३ का पृतनापति ताराध्वज पाण्डेले सेना विकासको बाधक नभएको भन्दै प्राविधिक समिति बनाएर आवश्यक गृहकार्य गर्न सकिने बताए।

कार्यक्रममा राष्ट्रियसभा, प्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभाका सदस्य, राजनीतिक दलका प्रमुख एवं स्थानीय उद्योगी, व्यवसायी र सरोकारवाला निकायका पदाधिकारीले विमानस्थल विस्तारका लागि आ-आफ्ना सुझाव दिएका थिए।

भरतपुर महानगरपालिकाका प्रमुख रेनु दाहालले जिल्लामा एकै खालका दुई विमानस्थल आवश्यक नहुने भन्दै भरतपुर विमानस्थललाई काठमाडौंको वैकल्पिक विमानस्थलको रूपमा विकास गरिनु पर्नेमा जोड दिएकी थिइन्।

यस्तै नागरिक उड्डयन प्राधिकरणका एरोड्रम इञ्जिनीयरिङ विभागका निर्देशक इञ्जिनीयर प्रदीप अधिकारीले भरतपुर विमानस्थलको प्राविधिक पक्ष र उक्त विमानस्थलका प्रमुख पवन गौतमले विमानस्थलको समग्र अवस्थाबारे जानकारी गराएका थिए।

सहरमा...

सकेको छैन। जिल्ला प्रहरी कार्यालय बाँकेका मुद्दा फाँट इञ्चार्ज एवं प्रहरी निरीक्षक दीपक मल्लका अनुसार बालविवाहको क्रम बढ्दो छ। कार्यालयको तथ्याङ्क अनुसार आर्थिक वर्ष २०७१/७२ देखि २०७४/७४ सम्म ती वर्षमा प्रतिवर्ष एक/एक वटाका दरले तीन वटा मुद्दा दर्ता भए भने आव २०७४/७५ मा दुई वटा दर्ता भए। आव २०७५/७६ मा मुद्दा दर्ताको सङ्ख्या ह्वात्तै बढ्यो। यस आवमा ६ वटा मुद्दा दर्ता भए। जिल्लामा कति सङ्ख्यामा बालविवाह रोकिए वा बालविवाह नगर्न सम्झाइबुझाई गरिए भन्ने यकिन तथ्याङ्क छैन।

बालविवाह नियन्त्रण गर्न कानुन बनेको छ, सजायको व्यवस्था छ, नीतिगत कुरामा बालविवाह नियन्त्रणको काम राम्रै भएको छ तर, व्यवहारमा त्यसको ठिक उल्टो भइरहेको छ। न त चिन्ता अभिभावकलाई छ न बालविवाह गर्ने जोडीहरूलाई। जिल्लाका गाम्रीण क्षेत्रहरूमा बालविवाहको दर बढेको छ। सीमावारि निगरानी हुन थालेपछि सीमापारि पुगेर बिहे गर्नेको सङ्ख्या धेरै छ।

बालविवाह न्यून गर्न जिल्लास्थित सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरूले वर्षेनी लाखौं रकम खर्च गरे पनि अझै बालविवाह नियन्त्रण हुन सकेको छैन। बालविवाह ग्रामीण क्षेत्रमा बढी मात्रामा हुने भए पनि जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरू शहरमा हुने गरेको पाइन्छ।

चेतनामूलक कार्यक्रमहरू बढी मात्रामा शहर केन्द्रित हुने गरेको बाल अधिकारकर्मी चिडिमारले बताए। 'शहरका एक/दुई वटा विद्यालयमा जनचेतनामूलक कार्यक्रम गरेर मात्र कसरी बालविवाह न्यून हुन्छ?' उहाँले भन्नुभयो- 'यस्ता कार्यक्रमलाई स्थानीय तहहरूले गाउँगाउँमा सञ्चालन गर्नुपर्छ।' उहाँका अनुसार जिल्लामा हुने कुल बालविवाहमध्ये ९० प्रतिशत ग्रामीण क्षेत्रमै हुने गरेका छन्।

प्रविधिको दुरूपयोगले पनि बालविवाह हुने गरेको पाइन्छ। फेसबुक, ट्वीटर जस्ता सामाजिक सञ्जालको दुरूपयोग पनि बालविवाहको कारण रहेको बाल अधिकारकर्मीहरूको भनाइ छ। सामाजिक सञ्जालको सही रूपमा सदुपयोग नगर्दा शहरी क्षेत्रहरूमा बालविवाहको जोखिम बढ्दो छ। अभिभावकहरूले बालबालिकालाई निगरानीमा राख्न नसक्दा बालविवाह जोखिमपूर्ण बन्दै गइरहेको बताउँछन्, बालअधिकारका क्षेत्रमा काम गर्दै आइरहनुभएका पत्रकार विजय मल्ल।

बालविवाह हुने सबैभन्दा ठूलो कारण जनचेतनाको अभाव नै हो भन्ने ठान्छन् पत्रकार मल्ल। उनले भने- 'ग्रामीण भेगमा बालविवाहका बारेमा चेतनाको अभाव छ। छोरा र छोरीबीचको विभेद पनि बालविवाहको कारण हो। छोरालाई पढाउने छोरीलाई अरुको घर जाने जात भनेर कमै उमेरमा बिहे गरेर छुटकारा पाउने सोचले जरा गाडेको छ। छोरा पढाउन ऋण नै खोजेर लगानी गर्न तयार हुने अभिभावकमा त्यस्तो समर्पण छोरीको मामिलामा देखिँदैन। (रासस)

पूर्वसभासद् कार्की जेल चलान

काठमाडौं। अदालतले घुसकाण्डमा दोषी ठहऱ्याएसँगै फरार बन्दै आएका पूर्वसभासद डोलबहादुर (डिवी) कार्की जेल चलान भएका छन्।

पछिल्लो समय काठमाडौं महानगरपालिका- १४ कलंकी बस्दै आएका स्याङ्जाका स्थानीय कार्कीलाई प्रहरीको केन्द्रीय अनुसन्धान ब्युरोको टोलीले पक्राउ गरी फैसला कार्यान्वयनका लागि जिल्ला अदालत काठमाडौंमा पेश गरेको हो।

अदालतको आदेशपछि कार्कीलाई जेल चलान गरिएको ब्युरोका प्रहरी उपरीक्षक दीपक रेग्मीले बताए। कारागार कार्यालय डिल्लीबजार चलान गरिएका कार्कीलाई घुस काण्डमा सर्वोच्च अदालतको गत असार १७ गतेको फैसलाले एक लाख रूपैयाँ जरिवानासहित छ महिना कैद फैसला सुनाएको थियो।

विसं २०६७ भदौ १४ गते राजकुमार राईलाई नेपाल प्रहरीको प्रहरी निरीक्षकको नोकरी लगाइदिने भन्दै कार्कीले एक लाख र स्वामी ब्रम्हानन्द उदासीनले दुई लाख पाँच हजार रूपैयाँ लगेको आरोपमा विशेष अदालतमा परेको मुद्धा उपर विशेष अदालतले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ अन्तर्गत चार/चार महीना कैद र बिगोबमोजिम एक/एक लाख रूपैयाँ जरिवाना हुने फैसला सुनाएको थियो।

प्रतिवादी डोलबहादुर कार्की तत्कालीन संविधानसभा तथा व्यवस्थापिका-संसद्को सभासद् भएकाले उक्त ऐनको दफा २४ बमोजिम थप दुई महीना कैद सजाय थप गरी ६ महीना कैद र एक लाख जरिवाना हुने ठहर गर्दै सर्वोच्च अदालतले गरेको फैसला सदर भएको थियो।

कोसेली मिडिया सपोर्ट प्रा.लि.का लागि प्रकाशक/प्रधान सम्पादक : केदारनाथ गौतम **कार्यकारी सम्पादक** : सानु राय (गौतम) **अतिथि सम्पादक** : शिव बस्नेत
कार्यालय : जोरपाटी, काठमाडौं **फोन** : ९८४९६००२०९ **इमेल** : janajibro@gmail.com **वेबसाइट** : www.janajibro.com **मुद्रण** : शर्मिला प्रिन्टर्स, इल्लु, काठमाडौं